

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Частина 1

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Харків
2023

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ
ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ЗІ
ЗЛОЧИННІСТЮ**

Частина 1

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Харків
2023

УДК 343.13

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол від 12 травня 2023 р. № 23)

Автори:

А.О. Тимофеев, старший викладач спеціальної кафедри № 1 Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

М.В. Членов, старший викладач спеціальної кафедри № 1 Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю:
навчальний посібник / А.О. Тимофеев, М.В. Членов. Харків: ІПШОК для СБУ
НЮУ ім. Я. Мудрого, 2023. 139 с.

Посібник підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю» для використання курсантами магістерського рівня вищої освіти. Відображено сучасні основи здійснення міжнародного співробітництва при здійсненні досудового розслідування в системі СБУ.

Видання розраховано на викладачів і наукових працівників, аспірантів, студентів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться питаннями міжнародного співробітництва під час досудового розслідування.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	6
1.1. Поняття міжнародного співробітництва	6
1.2. Правова та нормативна основа здійснення міжнародного співробітництва	7
1.3. Форми міжнародної правової допомоги	11
1.5. Зберігання та передання речових доказів і документів	14
1.6. Доказова сила офіційних документів та інформація, що містить державну таємницю	15
1.7. Рекомендована література для самостійної роботи	18
1.8. Тестові завдання до Розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ДОПОМОГА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ	27
2.1. Порядок направлення запиту та форма	27
2.2. Застосування мов	29
2.3. Погодження запитів	30
2.4. Вручення процесуальних документів	31
2.5. Виклик особи	32
2.7. Запити про проведення окремих процесуальних дій	35
2.8. Направлення запиту	37
2.9. Порядок виконання запиту про міжнародну правову допомогу на території України. Розгляд та прийняття рішення за запитом	38
2.10. Порядок та строк виконання клопотання	41
2.11. Особливості виконання запитів про проведення окремих процесуальних дій. Вручення процесуальних документів	44
2.12. Виконання процесуальних дій, які потребують спеціального дозволу	45
2.13. Контрольована поставка	47
2.14. Створення спільних слідчих груп	48
2.15. Відшкодування витрат, пов'язаних з надання міжнародної правової допомоги на території України	49
2.16. Рекомендована література для самостійної роботи	52
2.17. Тестові завдання до Розділу 2	54
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ	67
3.1. Двосторонні міжнародні договори у сфері міжнародно-правового співробітництва	67
3.2. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах Страсбург, 20 квітня 1959 року (витяг)	79
3.3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (витяг)	87
3.4. Статут міжнародної організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ (витяг)	104
4. ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ	105
4.1. Запит про міжнародну правову допомогу	105
4.2. Супровідний лист до запиту про міжнародну правову допомогу	130

4.3. Запит про продовження строку виконання запиту про міжнародну правову допомогу	131
5. ГЛОСАРІЙ.....	133
6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	138

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

1.1. Поняття міжнародного співробітництва

Міжнародна правова допомога є офіційною діяльністю державних органів, яка здійснюється на підставі міжнародних договорів та внутрішнього законодавства. Договори про правову допомогу забезпечують найбільш повне здійснення національної юрисдикції й уникнення конфлікту юрисдикцій – саме з цією метою держави їх укладають. З появою міжнародних судових органів міжнародні договори можуть передбачати можливість надання правової допомоги для здійснення міжнародної кримінальної юрисдикції. Також, вищезазначені нормативні акти регулюють і діяльність слідчого на стадії досудового розслідування в разі необхідності отримання ним міжнародної правової допомоги.

При цьому, основним законодавчим інструментом слідчого є Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), а отже при необхідності здійснення міжнародного співробітництва доцільним буде в першу чергу звернутись до нього.

КПК України не дає чіткого визначення цього поняття, проте нормативно закріплює його обсяг, з чого можна зробити висновок, що **міжнародне співробітництво** – це діяльність уповноважених органів, що полягає у вжитті необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків [1].

З цього поняття ми бачимо, що міжнародне співробітництво може здійснюватися на різних стадіях кримінального провадження, а саме:

- на стадії досудового розслідування;
- на стадії судового розгляду.

Логічним є й те, що на різних стадіях різні органи відповідають за надання міжнародної правової допомоги. Вони називаються **центральними (уповноваженими) органами**.

Так, на **стадії досудового розслідування** таким органом є *Офіс Генерального прокурора*, а на **стадії судового розгляду** – *Міністерство юстиції України*.

При цьому, в разі отримання інформації по запиті про міжнародну правову допомогу щодо фінансових та корупційних кримінальних правопорушень, вищевказані центральні (уповноважені) органи, відповідно до ч. 3 ст. 545 КПК України, зобов'язані у триденний строк передати відповідні матеріали у формі довідки Національному антикорупційному бюро України.

Міжнародне співробітництво здійснюється в межах кримінальних проваджень стосовно злочинів, незалежно від ступеня їх тяжкості, відповідно до ч. 3. ст. 12 Кримінального кодексу України [2].

1.2. Правова та нормативна основа здійснення міжнародного співробітництва

Україна має широкую договірну базу, завдяки якій компетентні органи нашої держави мають можливість на підставі чинних міжнародних угод співпрацювати у сфері отримання доказів для цілей кримінального провадження з відповідними установами багатьох держав світу.

Найбільш зручною для запитуючої та запитуваної сторін правовою підставою при зверненні за наданням міжнародної допомоги є спеціалізований двосторонній договір про правову допомогу у кримінальних провадженнях, який найбільш точно враховує особливості законодавства обох держав. На сьогодні Україна уклала 67 міжнародних договорів із більш ніж 20 країнами, які передбачають тісну співпрацю в сфері міжнародних відносин [3].

Окрім двосторонніх, активно використовуються також багатосторонні міжнародні договори, або як їх ще називають – **конвенції**.

Базовими міжнародними правовими актами є: Статут ООН 1945 р., Загальна декларація прав людини, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 1948 р., Європейська конвенція про захист прав і основних свобод 1950 р., Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р., що вступила в дію з 1980 р., Конвенція ООН проти транснаціональної злочинності 2000 р., а також інші міжнародні акти ООН та міжнародних організацій (див. рисунок 1).

За умови наявності певних інтеграційних відносин, питання правової допомоги вирішують на підставі специфічних багатосторонніх угод. Україна, наприклад, бере участь у двох системах міжнародної правової допомоги: Співдружності незалежних держав (далі – СНД) і Раді Європи. У рамках СНД це один багатосторонній договір – Конвенція про правову допомогу у правових відносинах із цивільних, сімейних та кримінальних справ 1993 р. У рамках Ради Європи укладено низку договорів: Конвенцію про взаємну допомогу в кримінальних справах 1959 р., Конвенцію про видачу правопорушників 1957 р., Конвенцію про репатріацію неповнолітніх 1970 р., Конвенцію про передачу заяв про правову допомогу 1977 р.,

Конвенцію про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р., Конвенцію про передачу засуджених 1983 р. тощо.

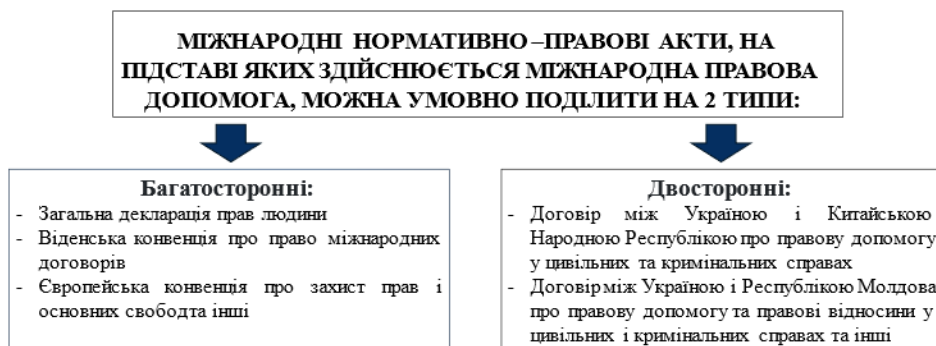

Рисунок 1. Типи міжнародних нормативно-правових актів

При здійсненні міжнародної правової допомоги, на практиці, частіше за все використовують *наступні багатосторонні договори:*

- Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року (далі – Європейська конвенція 1959 р.), а також Додатковий протокол 1978 р. та Другий Додатковий протокол 2001 р. до цієї Конвенції [4];

- Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 р. (далі – Мінська конвенція) та Протокол до Конвенції 1997 р. [5].

Дані конвенції регулюють правові відносини з державами, які є максимально наближеними до України, а тому використовуються частіше за все для комунікації з ними (див. рисунок 2).

Рисунок 2. Основні міжнародні нормативно правові акти

Окрім міжнародних нормативно-правових актів, є й національні, наприклад: Інструкція про порядок приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою, на кордоні України та поза її межами, яка затверджена наказом МВС України № 794 від 02.07.2015 [6].

На підставі вищенаведених нормативно-правових актів здійснюється надання міжнародної правової допомоги. Проте, бувають випадки, що необхідно направити запит до країни, з якою відсутні будь-які міжнародні договори. В такому випадку використовується принцип **взаємності** (див. рисунок 3).

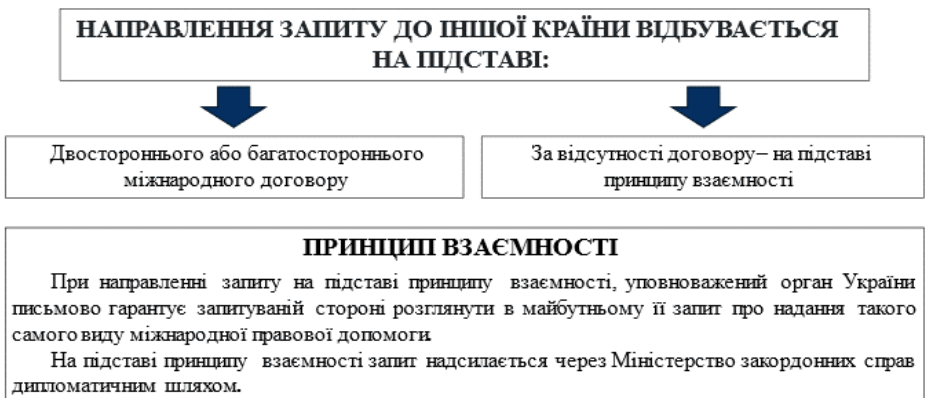

Рисунок 3. Принцип взаємності

При цьому слід зазначити, що він застосовується саме у випадку, коли відсутні міжнародні договори між державами. В разі наявності таких договорів, направлення запиту про міжнародну правову допомогу на підставі принципу взаємності є неможливим.

В разі відсутності з державою договору та використання принципу взаємності при направленні запиту про міжнародну правову допомогу, відповідно до ч. 3 ст. 544 КПК України, центральний (уповноважений) орган України не може направити такий запит до іншої країни самостійно. В такому разі залучається Міністерство закордонних справ України, через яке здійснюється фактична передача такого запиту до відповідної іноземної держави.

Слід зазначити, що не тільки слідчий може виконувати відповідні процесуальні дії, пов'язані з виконанням запиту про міжнародну правову допомогу на території України. Згідно зі ст. 547 КПК України, право виконувати певні дії також мають консульські та дипломатичні установи інших держав, які знаходяться на території України. Останніми можуть здійснюватися наступні дії:

- одержувати на добровільній основі пояснення, речі, документи від громадян держави, яку вони представляють;
- вручати документи громадянам держави, яку вони представляють.

1.3. *Форми міжнародної правової допомоги*

Міжнародна правова допомога є досить широким поняттям, тому доцільним буде чітко охарактеризувати, які дії мають право вчиняти уповноважені суб'єкти в рамках міжнародної правової допомоги та яку інформацію вони можуть внаслідок цього отримати.

КПК України передбачає 4 форми міжнародного співробітництва, які регулюються Главами 43, 44, 45, 46, кожна з яких передбачає свої види.

В межах досудового розслідування використовуються наступні форми та види міжнародного співробітництва:

1) **проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій**, виконання яких необхідно для досудового розслідування, судового розгляду, або для виконання вироку, ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою;

1.1) **тимчасова видача** – видача на певний строк особи, яка відбуває покарання на території однієї держави, іншій державі для проведення процесуальних дій з її участю та притягнення до кримінальної відповідальності з метою запобігання закінченню строків давності або втраті доказів у кримінальній справі;

2) **видача особи (екстрадиція)** – видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Екстрадиція включає: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави;

2.1) **екстрадиційна перевірка** – діяльність визначених законом органів щодо встановлення та дослідження передбачених міжнародним договором України, іншими актами законодавства України обставин, що можуть перешкоджати видачі особи (екстрадиції), яка вчинила злочин;

2.2) **екстрадиційний арешт** – застосування запобіжного заходу у вигляді тримання особи під вартою з метою забезпечення її видачі (екстрадиції);

2.3) **тимчасовий арешт** – взяття під варту особи, розшукуваної за вчинення злочину за межами України, на строк, визначений цим Кодексом або міжнародним договором України, до отримання запиту про видачу (екстрадицію);

3) **перейняття кримінального провадження** – здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом.

1.4. Запит про міжнародне співробітництво

Будь-яка взаємодія, особливо коли йдеться мова про взаємодію між державами, має здійснюватися в певній формі.

Сама назва «запит» є загальною та не означає, що відповідний документ для взаємодії між державами має називатись саме таким чином. Назва часто залежить від певного міжнародного договору між державами і такий документ може також називатись, наприклад:

- доручення;
- клопотання;
- прохання та інше.

Відповідно до ст. 548 КПК України, є певні загальні вимоги, які висуваються до запиту про міжнародну правову допомогу, а саме:

- складається органом, який здійснює кримінальне провадження або уповноваженим ним органом;

- складається у письмовій формі, засвідчується підписом уповноваженої особи та печаткою відповідного органу;

- направляється за кордон поштою, а в невідкладних випадках електронним, факсимільним або іншим засобом зв'язку.

При цьому, при направленні запиту іншими засобами зв'язку, окрім пошти, існують певні особливості, а саме:

- не пізніше трьох днів з моменту направлення запиту електронною поштою, факсимільним або іншим засобом зв'язку, його оригінал має бути направлений поштою;

- виконання такого запиту здійснюється виключно після підтвердження факту його направлення;

- передача матеріалів виконаного запиту про міжнародну правову допомогу можливе лише після отримання оригіналу такого запиту.

1.5. Зберігання та передання речових доказів і документів

Бувають випадки, коли для виконання певних слідчих (розшукових) або інших процесуальних дій необхідно використати відповідні речові докази, які вже були раніше зібрані стороною, що надіслала запит. В такому разі можлива передача таких речей до іншої держави разом із запитом про міжнародну правову допомогу, проте КПК України зазначає певні особливості, які стосуються порядку зберігання таких речей.

Відповідно до ч. 1 ст. 549 КПК України, передані запитуваною стороною на виконання запиту (доручення, клопотання) компетентного органу України у порядку міжнародного співробітництва, зберігаються в порядку, встановленому КПК України для зберігання речових доказів та документів, і після закінчення кримінального провадження повертаються запитуваній стороні, якщо не було досягнуто домовленості про інше.

Тому, в разі отримання речових доказів разом із запитом про міжнародну правову допомогу, доцільно використовувати національні нормативно-правові акти, які регулюють порядок їх зберігання, зокрема, Постанову Кабінету Міністрів України № 1104 від 19.11.2012, яка закріплює Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження.

Якщо ж компетентний орган України передає речові докази або інші матеріали разом з запитом про міжнародну правову допомогу, то, згідно з ч. 2 ст. 549 КПК України, він має право відмовитися від вимоги їх повернення в Україну після закінчення кримінального провадження у запитуючій стороні у разі, якщо на території України відсутня потреба їх використання для досудового розслідування та судового розгляду в іншому кримінальному провадженні або відсутні правомірні вимоги третіх осіб щодо права на відповідне майно чи спір щодо нього розглядається у суді.

1.6. Доказова сила офіційних документів та інформація, що містить державну таємницю

Основною метою проведення слідчих і процесуальних дій є отримання фактичної інформації та доказів, що підтверджують або спростовують факт вчинення особою певного злочину. Тому важливим аспектом є визнання документів, які отримуються в ході міжнародного співробітництва, доказами в рамках кримінального провадження в Україні.

Відповідно до ч. 1 ст. 550 КПК України, документи, які направляються у зв'язку із запитом про міжнародне співробітництво, якщо їх складено, засвідчено у відповідній формі офіційною особою

компетентного органу запитуючої сторони або запитуваної сторони і скріплено гербовою печаткою компетентного органу, приймаються на території України без додаткового засвідчення (легалізації) у разі, якщо це передбачено міжнародним договором України.

Оскільки Україна є правовою державою, де людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, то є певні обмеження щодо легалізації матеріалів, які надійшли від іншої країни в межах міжнародної правової допомоги.

Згідно з ч. 2 ст. 550 КПК України, відомості, які містяться в матеріалах, отриманих у результаті виконання дій, передбачених у запиті про міжнародне співробітництво, органами іноземної держави та за процедурою, передбаченою законодавством запитуваної держави, не потребують легалізації і визнаються судом допустимими в Україні тільки в тому випадку, якщо під час їх отримання не було порушено засади справедливого судочинства, права людини і основоположні свободи.

Такі ж вимоги щодо дотримання прав людини і основоположних свобод існують й стосовно виконання запиту про міжнародну правову допомогу уповноваженими органами України. Окрім цього, суб'єкти виконання таких запитів мають також керуватись основними принципами дотримання норм національної безпеки та нерозголошення державної таємниці іншим особам.

Так, відповідно до ст. 546 КПК України, якщо внаслідок виконання в Україні запиту про міжнародну правову допомогу отримані відомості, які згідно із законодавством України віднесені до державної таємниці, вони можуть бути передані запитуючій стороні виключно через уповноважений (центральний) орган України, за умови, що ці відомості не спричинять

шкоди інтересам України або іншої держави, що надала їй Україні, лише за наявності договору про взаємний захист інформації та згідно з передбаченими ним вимогами і правилами.

Питання для самоконтролю:

1. На яких стадіях кримінального провадження можливе надання міжнародної правової допомоги?
2. Який орган є центральним (уповноваженим) при здійсненні міжнародної правової допомоги на стадії досудового розслідування?
3. Які основні нормативно правові акти, які регулюють міжнародну правову допомогу ви знаєте?
4. Що таке «принцип взаємності»?
5. Яким чином передаються запити про міжнародну правову допомогу за принципом взаємності?
6. Що означає поняття «видача особи»?
7. Що означає поняття «переїняття кримінального провадження»?
8. Що означає поняття «екстрадиційна перевірка»?
9. Що означає поняття «тимчасовий арешт»?
10. Що означає поняття «тимчасова видача»?

1.7. Рекомендована література для самостійної роботи

1	<p>Веремієнко С. В., Пророченко В. В. Напрями та форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Право і суспільство. 2019. №. 2. С. 229-233. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/2_2019/part_2/42.pdf (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
2	<p>Конограй Н. Повноваження спільних слідчих груп у міжнародному співробітництві під час кримінального провадження. Вісник Національної академії прокуратури України. 2015. № 4. С. 99-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2015_4_17 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
3	<p>Обушенко О. М. Правові засади міжнародного співробітництва у кримінальній процесуальній та оперативно-розшуковій діяльності в сучасних умовах. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. №. 11. С. 128-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_11_35 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
4	<p>Підгородинська А. В. Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні: поняття та процесуальні форми. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки, 2015, № 4 (3). С. 114-118. URL: http://surl.li/jrkda (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
5	<p>Пономар К. Концептуальні засади міжнародного співробітництва у боротьбі з незаконним обігом наркотичних та психотропних речовин. Український часопис міжнародного права. 2012. № 3. С. 43-44. URL: http://www.jusintergentes.com.ua/archives/2012/3/12.pdf (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
6	<p>Рось Г. В. Деякі питання міжнародної правової допомоги при проведенні процесуальних дій. Актуальні проблеми правоохоронної діяльності : матер. Всеукр. наук.-практ. Інтернет конференції (м. Северодонецьк, 23 грудня 2016 р.); упоряд. В.С.</p>	

	<p>Бондар, М.В. Кривонос. Сєверодонецьк: Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2016. С. 289-291. URL: https://univd.edu.ua/science-issue/issue/2226 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
7	<p>Рось Г.В. Окремі питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження та шляхи їх розв'язання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Проблеми кримінального процесуального законодавства та шляхи їх розв'язання: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конференції» (м. Харків, 23 листопада 2016 р.). Ч. 1. МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. Справ. Харків, 2016. С. 60-62. URL: https://univd.edu.ua/science-issue/issue/2222 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
8	<p>Чорноус Ю. М. Спільні слідчі групи: правові та організаційні засади. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені ЕО Дідоренка. 2013. №. 4. С. 92-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2013_4_13 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	

1.8. Тестові завдання до Розділу I

1. Як називається видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку? (слово)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Назвіть форму міжнародного співробітництва, яка полягає у здійсненні компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом: (слово)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Через який орган України, за відсутності міжнародного договору, надсилається запит про надання міжнародної правової допомоги для подальшого передання його компетентному органу запитуваної сторони? (скорочена назва)

--	--	--

4. Назвіть центральний орган України щодо міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні під час досудового розслідування: (скорочена назва)

--	--	--

5. До якого центрального органу України суд направляє запит про надання міжнародної правової допомоги для скерування його до компетентних органів іноземної держави? (скорочена назва)

--	--	--	--	--	--	--

6. Відповідно до КПК України, центральним органом щодо міжнародної правової допомоги під час досудового розслідування злочинів, крім Офісу Генерального прокурора і Мін`юсту, є: (абrevіатура)

--	--	--	--

7. Яку назву, згідно КПК України, має звернення про міжнародну правову допомогу до компетентних органів іноземної держави ? (слово)

--	--	--	--	--

8. Яким є орган СБУ щодо забезпечення виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги? (прикметник)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Яка стаття КПК регламентує повноваження прокурора, що здійснює нагляд за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (у тому числі, щодо міжнародної правової допомоги)? (число)

--	--

10. Функції центрального органу під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні НЕ може виконувати:

- Національне агентство з питань запобігання корупції;
- Міністерство юстиції України;
- Офіс Генерального прокурора;
- Національне антикорупційне бюро України.

11. Видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку це:

- а) екстрадиція;
- б) ротація;
- в) реституція;
- г) сатисфакція.

12. Під час міжнародного співробітництва екстрадиційний арешт – це:

- а) взяття під варту особи, розшукуваної за вчинення злочину за межами України, на строк, визначений КПК України або міжнародним договором України, до отримання запиту про видачу (екстрадицію);
- б) затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України, уповноваженою службовою особою;
- в) застосування до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України, запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту;
- г) застосування запобіжного заходу у вигляді тримання особи під вартою з метою забезпечення її видачі (екстрадиції).

13. Під час міжнародного співробітництва тимчасовий арешт – це:

- а) тимчасове затримання особи, розшукуваної за вчинення злочину за межами України, на строк, визначений КПК України або міжнародним договором України, до отримання запиту про видачу (екстрадицію);
- б) взяття під варту особи, розшукуваної за вчинення злочину за межами України, на строк, визначений КПК України, або міжнародним договором України;
- в) обрання тимчасового запобіжного заходу у вигляді взяття під варту особи;
- г) взяття під варту особи, розшукуваної за вчинення злочину за межами України, на строк, визначений КПК України або міжнародним договором України, до отримання запиту про видачу (екстрадицію).

14. Які дії НЕ входять до обсягу надання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження?

- а) передача засуджених осіб;
- б) роз'яснення значення термінів КПК України;
- в) перейняття кримінального переслідування;
- г) виконання окремих процесуальних дій.

15. Під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні запитуюча сторона – це:

- а) юридична особи держави, що звертається із запитом;
- б) правоохоронний орган держави, до якого направляється запит;

- в) консульська установа, до якої звертаються із запитом;
- г) держава, компетентний орган якої звертається із запитом, або міжнародна судова установа.

16. Під час надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні екстрадиційна перевірка – це:

- а) діяльність правоохоронних органів України під керівництвом Офісу Генерального прокурора щодо встановлення та дослідження передбачених міжнародним договором України обставин, що можуть перешкоджати перейняттю кримінального провадження;
- б) перевірна діяльність уповноважених органів України щодо можливості міжнародного співробітництва з іншою державою;
- в) діяльність правоохоронних органів України щодо встановлення та дослідження обставин вчинення злочину на території іноземної держави;
- г) діяльність визначених законом органів щодо встановлення та дослідження передбачених міжнародним договором України, іншими актами законодавства України обставин, що можуть перешкоджати видачі особи (екстрадиції), яка вчинила злочин.

17. За відсутності міжнародного договору України міжнародна правова допомога чи інше співробітництво може бути надано на підставі запиту іншої держави чи запитано на засадах:

- а) взаємності;
- б) поваги до людської гідності;
- в) розумності;
- г) верховенства права.

18. Центральними органами України щодо надання міжнародної правової допомоги є:

- а) Офіс Генерального прокурора, Національне антикорупційне бюро України та Міністерство юстиції України;
- б) Офіс Генерального прокурора, Національне антикорупційне бюро України та Міністерство закордонних справ України;
- в) Національне антикорупційне бюро України, Міністерство юстиції України, Національна поліція України;
- г) Офіс Генерального прокурора, Міністерство юстиції України та Державне бюро розслідувань України.

19. Які установи інших держав в Україні мають право одержувати на добровільній основі пояснення, речі, документи від громадян держави, яку

вони представляють, а також вручати документи таким особам під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні?

- а) Національне центральне бюро Інтерполу в Україні;
- б) підприємства, установи, організації на території України, в уставному фонді яких понад 50% акцій належать іноземним інвесторам;
- в) консульські установи або дипломатичні представництва;
- г) офіційні представництва іноземних підприємств в Україні.

20. Які права надані при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження консульським установам або дипломатичним представництвам інших держав в Україні?

- а) одержувати пояснення від громадян держави, яку вони представляють, за рішенням слідчого судді;
- б) одержувати на добровільній основі пояснення, речі, документи від громадян держави, яку вони представляють, а також вручати документи таким особам за рішенням слідчого судді;
- в) одержувати на добровільній основі пояснення, речі, документи та вручати документи повнолітнім особам;
- г) одержувати на добровільній основі пояснення, речі, документи від громадян держави, яку вони представляють, а також вручати документи таким особам.

21. Оберіть правильне визначення терміну «перейняття кримінального провадження»:

- а) здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом;
- б) здійснення компетентними органами однієї держави судового розгляду з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом;
- в) визначення терміну «перейняття кримінального провадження» в КПК України не закріплено;
- г) здійснення компетентними органами однієї держави розслідування злочинів, вчинених на території іншої держави.

22. Хто є центральним органом України з питань міжнародної правової допомоги під час досудового розслідування кримінального провадження?

- а) Міністерство юстиції України;
- б) Офіс Генерального прокурора;

- в) Міністерство закордонних справ України;
- г) Державне бюро розслідувань України.

23. Який з нижчеперелічених є центральним органом України з міжнародної правової допомоги?

- а) Міністерство закордонних справ України;
- б) Офіс Генерального прокурора;
- в) Національна поліція України;
- г) Центр міжнародного співробітництва Апарату Голови СБ України.

24. Який з перелічених органів НЕ є центральним органом України з питань міжнародної правової допомоги?

- а) Міністерство закордонних справ України;
- б) Офіс Генерального прокурора;
- в) Міністерство юстиції України;
- г) Національне Антикорупційне бюро України.

25. Хто є центральним органом України з питань міжнародної правової допомоги під час судового провадження?

- а) Національне антикорупційне бюро України;
- б) Міністерство юстиції України;
- в) Офіс Генерального прокурора;
- г) Міністерство закордонних справ України.

26. Кому Офіс Генерального прокурора та Міністерство юстиції України надсилають матеріали у вигляді довідки в рамках міжнародної правової допомоги щодо фінансових та корупційних кримінальних правопорушень?

- а) Державному бюро розслідувань України;
- б) Службі безпеки України;
- в) Національному антикорупційному бюро України;
- г) Державній фіскальній службі України.

27. У який строк Офіс Генерального прокурора та Міністерство юстиції України надсилають матеріали (довідку) до Національного антикорупційного бюро щодо фінансових та корупційних кримінальних правопорушень, одержаних в рамках міжнародної правової допомоги?

- а) 3 дні;
- б) 5 днів;

- в) 7 днів;
- г) 10 днів.

28. Як називається форма міжнародного співробітництва, яка полягає у здійсненні компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом?

- а) тимчасова видача особи;
- б) перейняття кримінального провадження;
- в) екстрадиція особи;
- г) передача засуджених осіб.

29. Через який орган України надсилається запит про надання міжнародної правової допомоги до компетентного органу іноземної держави, якщо з нею відсутній міжнародний договір?

- а) Міністерство закордонних справ України;
- б) Офіс Генерального прокурора;
- в) Національне антикорупційне бюро України;
- г) Кабінет Міністрів України.

30. Який орган уповноважений надавати вказівки щодо забезпечення належного, повного та своєчасного виконання запиту про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні?

- а) Міністерство закордонних справ України;
- б) Національне антикорупційне бюро України;
- в) Міністерство юстиції України;
- г) Офіс Генерального прокурора.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ДОПОМОГА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ

2.1. Порядок направлення запиту та форма

В залежності від держави та міжнародного договору, яким відносини регулюються, запит про міжнародну правову допомогу може називатись *запитом, дорученням, вимогою чи проханням*.

Суб'єктом складення запиту є **прокурор** або **слідчий за погодженням з прокурором**.

На першому етапі слідчий встановлює необхідність направлення запиту про отримання міжнародної правової допомоги і те, що отримати інформацію неможливо іншим шляхом.

Зокрема, встановлюється хто саме є розпорядником інформації, яку треба отримати, адже в разі, якщо це міжнародна організація, а не держава, то в такому разі можливо отримати інформацію без направлення запиту про міжнародну правову допомогу (наприклад, Google, Apple та інші), якщо їх представництва знаходяться на території України. Також з'ясовується, чи перебуває особа в іншій країні, в разі необхідності проведення слідчих дій за його участі.

Якщо встановлено необхідність направлення запиту про міжнародну правову допомогу, то в такому разі настає стадія безпосереднього складання такого документа.

Універсальної форми запиту про міжнародну правову допомогу не існує, адже це залежить від міжнародного нормативно правового акту, яким регулюються відносини з тією чи іншою державою. **В обов'язковому порядку зазначаються дані, які вказані в ст. 552 КПК України**, а також інша інформація, яка передбачена відповідним договором.

Відповідно до ст. 552 КПК України в запиті про міжнародну правову допомогу **обов'язково зазначається:**

1) назва органу, який звертається по допомогу, та компетентного органу запитуваної сторони;

2) посилання на відповідний міжнародний договір або на дотримання засади взаємності;

3) найменування кримінального провадження, щодо якого запитується міжнародна правова допомога;

4) стислий опис кримінального правопорушення, що є предметом кримінального провадження, та його правову кваліфікацію;

5) відомості про повідомлену підозру, обвинувачення з викладенням повного тексту відповідних статей Кримінального кодексу України;

6) відомості про відповідну особу, зокрема, її ім'я та прізвище, процесуальний статус, місце проживання або перебування, громадянство, інші відомості, що можуть сприяти виконанню запиту, а також зв'язок цієї особи із предметом кримінального провадження;

7) чіткий перелік запитуваних процесуальних дій та обґрунтування їхнього зв'язку із предметом кримінального провадження;

8) відомості про осіб, присутність яких вважається необхідною під час виконання процесуальних дій, і обґрунтування цієї необхідності;

9) інші відомості, що можуть сприяти виконанню запиту або передбачені міжнародним договором чи вимогою компетентного органу запитуваної сторони [1].

При цьому, запит про міжнародну правову допомогу, **не має містити:**

– помилок та підчисток у документі;

– аббревіатур та скорочень;

– кутових штампів, гербових бланків органу (див. рисунок 4).

Рисунок 4. Вимоги до запиту про міжнародну правову допомогу

Якщо перший пункт стосується документообігу в цілому, то останні два стосуються саме міжнародних правових відносин, адже аббревіатури, скорочення та будь-які бланки є атрибутами саме нашої країни та не є інструментом міжнародних відносин, через що при їх використанні може бути чимало непорозумінь при подальшому розгляді та виконанні запиту про міжнародну правову допомогу.

2.2. Застосування мов

Згідно зі ст. 548 КПК України запит і долучені до нього документи супроводжуються засвідченим у встановленому порядку перекладом мовою, визначеною відповідним міжнародним договором України, а за відсутності такого договору – офіційною мовою запитуваної сторони або іншою прийнятною для цієї сторони мовою.

Як свідчить практика, найбільш оперативно та якісно виконуються запити, викладені державною мовою запитуваної сторони. Особливо це стосується таких держав як Італійська Республіка, Турецька Республіка.

Належне засвідчення перекладу визначається наявністю відповідного напису, підпису особи, яка здійснила переклад, та відбитка печатки установи або особи, яка уповноважена на здійснення такого перекладу.

Зазвичай, переклад здійснюється на підставі укладених договорів відповідними організаціями, які займаються такою діяльністю.

Так, відповідно до Наказу Міністерства юстиції № 2599/5 від 19.08.2019 за потреби перекладу іноземного запиту чи інших документів у межах виконання Мін'юстом функцій центрального (уповноваженого) органу такої переклад забезпечують шляхом залучення перекладача в рамках проведених у Мін'юсті державних закупівель послуг письмового перекладу. Схожа процедура застосовується й в інших органах, які мають право направлення запитів про міжнародну правову допомогу [7].

Двосторонні договори визначають мову запиту у кожному окремому випадку.

2.3. Погодження запитів

Відповідно до п. 16 ч. 2 ст. 36, ст. 552 КПК України на стадії досудового розслідування запит про міжнародну правову допомогу **погоджується у письмовій формі прокурором, який здійснює нагляд за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування.**

Слід зазначити, що таке погодження здійснює саме процесуальний керівник, який здійснює процесуальний нагляд за здійсненням досудового розслідування, а не прокурор відділу міжнародного співробітництва відповідної прокуратури.

При прийнятті рішення про погодження **прокурор повинен врахувати, зокрема:**

- необхідність фактичних даних, які планується отримати у процесі правової допомоги, та неможливість їх отримання при проведенні процесуальних дій в Україні;

- їх важливість для прийняття законного рішення у справі;

- необхідність досить тривалого періоду часу для виконання запитів про правову допомогу у кримінальних справах та інші важливі обставини.

При цьому строк, в який прокурор має погодити відповідний запит, в КПК не зазначений, що на практиці може призводити до затягування строків кримінального провадження.

2.4. Вручення процесуальних документів

Запит про вручення документів, який скеровується компетентним органам іноземної держави, повинен відповідати загальним вимогам, що встановлюються міжнародними договорами та кримінальним процесуальним законодавством України до запитів про правову допомогу.

Водночас, для цього виду запитів передбачено певні особливості. Відповідно до ч. 5 ст. 552 КПК України у такому запиті **не обов'язковий стислий опис кримінального правопорушення, що є предметом кримінального провадження, та його правова кваліфікація та відомості про повідомлену підозру, обвинувачення з викладенням вичерпного тексту відповідних статей КК України та відомостей про осіб, присутність яких вважається необхідною під час виконання процесуальних дій, і обґрунтування цієї необхідності** (див. рисунок 5).

У клопотанні про вручення документів повинні бути зазначені правильні анкетні дані одержувача, його точна адреса і назва документу що підлягає врученню.

Для того, щоб запитувана сторона могла вручити документи адресату, необхідно, щоб такі документи були складені українською мовою та супроводжувалися перекладом на мову запитуваної держави або на іншу, передбачену міжнародним договором. В іншому випадку, такі документи

будуть вручені лише у випадку, якщо запитувана особа добровільно погодиться їх прийняти.

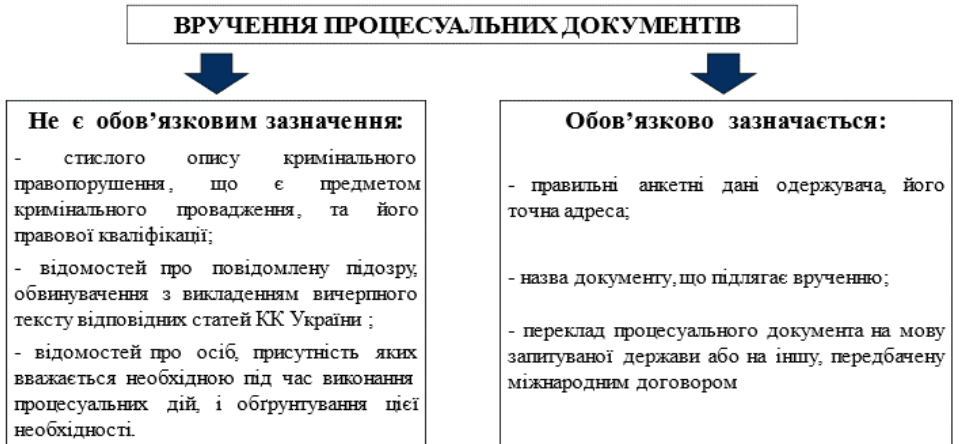

Рисунок 5. Вручення процесуальних документів

2.5. Виклик особи

КПК України та міжнародні договори України передбачають, що у разі виникнення під час досудового розслідування або судового розгляду на території однієї договірної сторони необхідності проведення процесуальних дій за участю особи, яка перебуває на території іншої договірної сторони, таку особу викликають повісткою на підставі запиту про міжнародну правову допомогу.

Особливістю складання запиту про виклик особи є те, що згідно з ч. 5 ст. 552 КПК України до такого запиту **не вимагається надання інформації згідно з пунктами 4, 5, 8 ч. 2 цієї статті**, тобто стислого опису кримінального правопорушення, що є предметом кримінального провадження, та його правової кваліфікації; відомості про повідомлену підозру, обвинувачення з викладенням повного тексту відповідних статей КК України; відомостей про осіб, присутність яких вважається необхідною

під час виконання процесуальних дій, і обґрунтування цієї необхідності (див. рисунок б).

Проте, ст. 566 КПК України визначає додаткові вимоги, що ставляться до такого запиту.

По-перше, це мінімальний строк, який встановлюється запитуваною стороною для надходження запиту і розраховується до моменту запланованої явки до компетентних органів запитуючої держави.

КПК України встановлює вимогу, щоб запит у рамках міжнародної правової допомоги про виклик особи, яка перебуває за межами України, направлявся компетентному органу іноземної держави **не пізніше шістдесяти діб до дати явки особи** або в інший строк, передбачений міжнародним договором України.

По-друге, викликаній особі, крім підозрюваного та обвинуваченого, повідомляють про **розмір і порядок відшкодування витрат, пов'язаних з викликом**.

По-третє, особі, яку викликають з іноземної держави, **надається відповідний імунітет** відповідно до ч. 2 ст. 566 КПК України та відповідних положень міжнародних договорів.

Слід відзначити, що гарантії для різних категорій учасників кримінального провадження є різними. Зокрема, підозрюваний, обвинувачений або засуджений може бути затриманий, стосовно нього може бути застосований запобіжний захід або приведений до виконання вирок лише за злочин, зазначений у повістці, тобто закон надає цій категорії осіб обмежені гарантії.

Водночас, для інших учасників кримінального провадження (свідка, потерпілого, експерта, спеціаліста та інших) такі гарантії є більш широкими і включають заборону їх притягнення до відповідальності або застосування

будь-яких засобів обмеження особистої свободи за правопорушення, вчинені до перетину державного кордону України, або для виконання вироку, ухваленого до цього моменту.

Згадані гарантії не є безмежними, передусім у часі. Частина 3 ст. 566 КПК України та відповідні положення міжнародних договорів України встановлюють строк дії гарантій після того, як викликаній особі повідомили про відсутність потреби її подальшої участі у процесуальних діях. Наприклад, ч. 3 ст. 12 Європейської конвенції 1959 р., ч. 2 ст. 9 Мінської конвенції, ч. 27 ст. 46 Конвенції ООН проти корупції 2003 р. визначають цей строк тривалістю 15 днів, а ст. 8 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах 1993 р. – 7 днів з дня повідомлення [4, 5, 8, 9].

Рисунок 6. Умови направлення запиту про виклик особи

2.6. Допит особи за запитом іноземної держави шляхом проведення відео- або телефонної конференції

Нерідко бувають випадки, коли особа у зв'язку з поважними причинами не може з'явитись за викликом до іноземної держави. В такому разі КПК України передбачає процедуру, відповідно до якої допит такої

особи може провести представник іншої держави в режимі відео- або телефонної конференції.

Відповідно до ч. 1 ст. 567 КПК України, допит за запитом компетентного органу іноземної держави проводиться у присутності слідчого судді за місцезнаходженням особи за допомогою відео- або телефонної конференції у таких випадках:

- неможливості прибуття певних осіб до компетентного органу іноземної держави;
- для забезпечення безпеки осіб;
- з інших підстав, визначених слідчим суддею (судом).

При цьому такий допит здійснюється у відповідності до норм кримінального процесуального законодавства запитуючої держави, але лише в частині, яка не суперечить загальним засадам прав людини та КПК України. В разі якщо слідчий суддя зафіксує порушення, то він має право зупинити проведення допиту до моменту усунення таких порушень.

Для проведення даної слідчої дії запитуюча сторона має забезпечити участь перекладача.

Хід допиту фіксується в відповідному протоколі, який в подальшому, разом з матеріалами відео- або аудіозапису направляються компетентному органу запитуючої держави.

2.7. Запити про проведення окремих процесуальних дій

Є певні запити, які поряд із застосуванням загальних вимог, передбачених КПК України, в обов'язковому порядку **передбачають додавання певних документів**, а саме:

- до запиту про допит особи як свідка, потерпілого, експерта, підозрюваного або обвинуваченого додається належним чином засвідчений

витяг відповідних статей КПК України з метою роз'яснення особі її процесуальних прав і обов'язків;

– до запиту про допит особи як свідка, потерпілого, експерта, підозрюваного або обвинуваченого додається перелік питань, які слід поставити особі, або відомості, які необхідно одержати від особи;

– до запиту про проведення обшуку, вилучення, арешту чи конфіскації майна або інших процесуальних дій, дозвіл на проведення яких надається судом згідно з вимогами КПК України, додається інформація про докази, які обґрунтовують потребу у відповідних заходах та копія процесуального рішення прокурора або слідчого судді (суду) (див. рисунок 7).

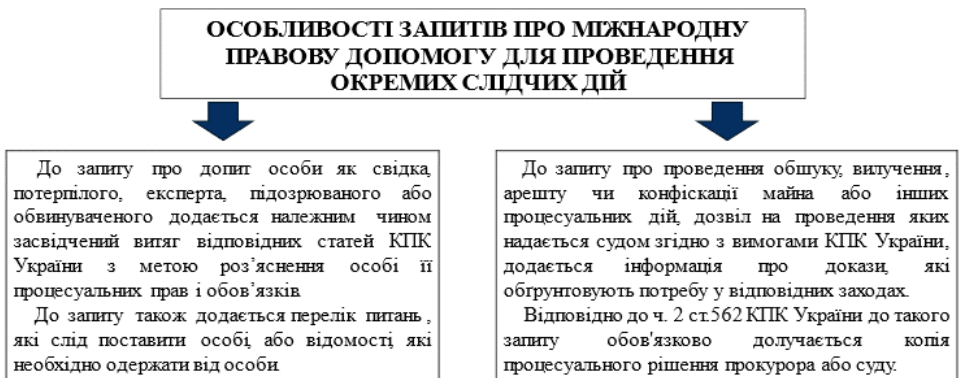

Рисунок 7. Особливості запитів для проведення окремих слідчих дій

Слідчі та процесуальні дії, здійснення яких можливе лише за відповідним рішенням слідчого судді або суду:

- тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 159 КПК України);
- арешт майна (ст. 170 КПК України);
- проникнення до житла чи іншого володіння особи (ст. 233 КПК України);
- обшук (ст. 234 КПК України);

– слідчий експеримент, що проводиться в житлі чи іншому володінні особи (ч. 5 ст. 240 КПК України);

– примусове залучення особи для проведення медичної або психіатричної експертизи (ч. 3 ст. 242 КПК України);

– примусове відібрання біологічних зразків для проведення експертизи (ч. 3 ст. 245 КПК України) та інші.

Процесуальні дії, проведення яких вимагає винесення прокурором постанови:

– огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК України);

– освідування особи (ст. 241 КПК України);

– контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) та інші.

2.8. Направлення запиту

Після складення та погодження запиту про міжнародну правову допомогу, відповідно до КПК України та міжнародних договорів, він направляється до центрального (уповноваженого) органу України. На стадії досудового розслідування – це Офіс Генерального прокурора. Така передача здійснюється через підрозділ міжнародного співробітництва відповідної прокуратури.

Надалі, відповідно до ч. 2 ст. 551 КПК України, уповноважений (центральный) орган України розглядає запит на предмет обґрунтованості і відповідності вимогам законів та міжнародних договорів України.

Після цього, центральним (уповноваженим) органом України у сфері міжнародного співробітництва здійснюються наступні дії:

– у разі прийняття рішення про направлення запиту уповноважений (центральный) орган України протягом десяти днів надсилає запит

уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони безпосередньо або дипломатичним шляхом;

– у разі відмови у направленні запиту всі матеріали протягом десяти днів повертаються відповідному органу України з викладом недоліків, які потрібно усунути, або з поясненням причин неможливості направлення запиту (див. рисунок 8).

Рисунок 8. Алгоритм направлення запиту про міжнародну правову допомогу

2.9. Порядок виконання запиту про міжнародну правову допомогу на території України. Розгляд та прийняття рішення за запитом

Отримавши запит про міжнародну правову допомогу від запитуючої сторони, уповноважений (центральный) орган України розглядає його на предмет обґрунтованості і відповідності вимогам законів або міжнародних договорів України (ч. 1 ст. 554 КПК України).

При цьому, зокрема, **перевіряється:**

1) наявність договірних відносин із запитуючою державою та вид чинного договору – багатосторонні договори (конвенції), двосторонні договори, двосторонні відомчі угоди. У разі відсутності міжнародного договору з відповідною державою запит про правову допомогу відповідно до ч. 1 ст. 545 КПК України розглядається Офісом Генерального прокурора;

2) дотримання порядку надходження запиту в Україну;

3) відповідність звернення за змістом і формою положенням міжнародного договору;

4) наявність заяв та застережень, якщо відносини України та запитуючої сторони урегульовані багатосторонньою конвенцією.

За загальним правилом, запит про міжнародну правову допомогу складається у письмовій формі. Водночас, відповідно до ч. 5 ст. 548 КПК України уповноважений (центральний) орган України може прийняти до розгляду запит, який надійшов від запитуючої сторони електронним, факсимільним або іншим засобом зв'язку. При цьому, виконання такого запиту здійснюється виключно за умови підтвердження надіслання або передачі його оригіналу. Направлення компетентному органу іноземної держави матеріалів виконання запиту можливе тільки після отримання українською стороною оригіналу запиту [1].

Центральний орган України щодо міжнародної правової допомоги або орган, уповноважений здійснювати зносини відповідно до ч. 3 ст. 545 КПК України, за результатами розгляду запиту компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу **приймає рішення щодо:**

1) доручення його виконання органу досудового розслідування, прокуратури або суду з одночасним вжиттям заходів щодо забезпечення умов конфіденційності.

Принцип конфіденційності – на прохання запитуючої сторони уповноважений (центральний) орган України має право вжити додаткових заходів для забезпечення конфіденційності факту отримання запиту про міжнародну правову допомогу, його змісту та відомостей, отриманих у результаті його виконання.

2) можливості виконання запиту із застосуванням законодавства іноземної держави. При цьому, в обов'язковому порядку слід перевірити, чи передбачено відповідним міжнародним договором можливість застосування законодавства іноземної держави (наприклад, ч. 1 ст. 8 Мінської конвенції; ч. 1 ст. 8 Договору з Литвою тощо) та чи долучено до запиту виписки відповідних норм законодавства запитуючої сторони;

3) відкладення виконання відповідно до ст. 559 КПК України, якщо це може перешкоджати кримінальному провадженню на території України, або погодження з компетентним органом іноземної держави можливості виконання запиту на певних умовах чи за певних обмежень. При цьому, відповідно до ч. 3 ст. 555 КПК України, якщо запитуюча сторона погоджується з визначеними умовами, запит задовольняється після виконання запитуючою стороною цих умов;

4) відмови у виконанні запиту з підстав, передбачених ст. 557 КПК України;

5) можливості виконання запиту, якщо витрати на таке виконання явно перевищуватимуть завдану кримінальним правопорушенням шкоду або явно не відповідатимуть тяжкості кримінального правопорушення (п. 5 ч. 1 ст. 558 КПК України). Однак застосування вказаної норми можливе лише у випадках, коли це не суперечить міжнародному договору України;

6) вчинення інших дій, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Зокрема, ч. 2

ст. 3 Договору між Україною та Сполученими Штатами Америки про взаємну правову допомогу у кримінальних справах від 1998 р. передбачено, що перед відмовою у наданні допомоги центральні органи України та США проводять консультації щодо вирішення питання про надання допомоги за умов, які вони вважають необхідними. Якщо запитуюча держава приймає допомогу на таких умовах, вона дотримується цих умов.

2.10. Порядок та строк виконання клопотання

У разі прийняття рішення про задоволення запиту уповноважений (центральный) орган України надсилає запит компетентному органу України для виконання та забезпечує передання уповноваженому (центральному) органу запитуючої сторони матеріалів, одержаних у результаті виконання запиту.

При цьому, відповідно до ч. 3 ст. 554 КПК України Офіс Генерального прокурора має право надавати вказівки щодо забезпечення належного, повного та своєчасного виконання такого запиту і ці вказівки є обов'язковими до виконання відповідним компетентним органом України.

Зазвичай, міжнародні договори встановлюють загальне правило, за яким виконання запиту регулюється законодавством запитуваної держави (ч. 1 ст. 3 Європейської конвенції 1959 р. у, ч. 1 ст. 8 Мінської конвенції тощо). Водночас ст. 558 КПК України передбачає **можливість на відповідне прохання запитуючої сторони застосувати при виконанні запиту в Україні законодавство іноземної держави**. Доволі часто це застосовується під час виконання запитів про вручення відповідних документів, у зв'язку з специфікою їх вручення у різних державах (фізичне потрапляння примірника до приміщення особи, обов'язкове використання відеофіксації тощо) [4, 5].

Чинним законодавством України врегульовано **строки виконання іноземних запитів про правову допомогу**, а саме: *один місяць з дати його надходження до безпосереднього виконавця.*

Строк виконання запиту про міжнародну правову допомогу може бути продовжений центральним органом України або органом, уповноваженим здійснювати зносини з компетентними органами іноземної держави за вмотивованим зверненням органу, якому було доручено виконання запиту.

КПК України врегульовано порядок оформлення матеріалів, отриманих за результатами виконання запиту про міжнародну правову допомогу. Слід звернути увагу на те, що вказані норми містять певні відмінності щодо вимог до засвідчення отриманих матеріалів. Зокрема, згідно з ч. 3 ст. 558 КПК України складені органом досудового розслідування, слідчим, прокурором або суддею документи для забезпечення виконання запиту про міжнародну правову допомогу **підписують зазначені посадові особи та скріплюють печаткою відповідного органу.** Отримані за результатами виконання запиту від інших відомств, установ чи підприємств (незалежно від форми власності) документи повинні бути **підписані їхніми керівниками та скріплені печаткою відповідного відомства, установи чи підприємства.**

Надалі, відповідно до ч. 3 ст. 558 КПК України слідчий **передає матеріали виконання запиту прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, для перевірки повноти і законності проведених слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій.**

Після проведення вказаної перевірки орган, якому було доручено виконання запиту, надсилає всі отримані матеріали уповноваженому

(центральному) органу України. У разі неправильного або неповного виконання запиту уповноважених (центрального) орган має право вимагати додаткових заходів для виконання запиту.

Отримані під час виконання запиту про міжнародну правову допомогу документи направляються компетентному органу іноземної держави у порядку, встановленому відповідним міжнародним договором.

За відсутності міжнародного договору України виконання запиту про міжнародну правову допомогу здійснюється з дотриманням вимог ст. 558 КПК України, а отримані документи направляються центральним органом України компетентному органу іноземної держави дипломатичним шляхом.

Уповноважений (центрального) орган України надсилає матеріали, отримані під час виконання запиту, відповідному органу запитуючої сторони протягом десяти календарних днів після їх одержання від компетентного органу України (див. рисунок 9).

Рисунок 9. Алгоритм дій при надходженні запиту про міжнародну правову допомогу

2.11. Особливості виконання запитів про проведення окремих процесуальних дій. Вручення процесуальних документів

Відповідно до ч. 3 ст. 564 КПК України про вручення особи документів виконавець запиту **складає протокол із зазначенням місця та дати їх вручення**. Протокол підписує особа, якій вручено документи, з викладенням її заяв або зауважень при отриманні документів.

У зазначеному протоколі **необхідно обов'язково вказати**, що він складається у зв'язку із виконанням запиту компетентного органу іноземної держави про надання правової допомоги. У випадках, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, складається окреме підтвердження. Його підписують особа, яка отримала документи, та особа, яка здійснила їх вручення.

Як свідчить практика, компетентні органи деяких іноземних держав, законодавством яких передбачено складання підтвердження про отримання особою процесуальних документів чітко визначеної форми, зазвичай, надсилають бланк такого підтвердження разом із запитом про надання правової допомоги. Також, можливі випадки коли держава, яка надіслала запит про міжнародну правову допомогу, має специфічний спосіб вручення документів, про що також вказується в запиті з посиланням на необхідність виконання вручення документів у відповідності до їхнього законодавства.

У **разі відмови особи отримати документи**, що підлягають врученню, про це **обов'язково зазначається у протоколі, в присутності понятих, та, за можливості, із застосуванням відеофіксації процесу вручення документів**. При цьому, вказані документи вважаються врученими, про що також зазначається у протоколі.

Особа, якій вручають процесуальний документ, відповідно до ч. 4 ст. 564 КПК України має право відмовитися від його отримання. Підставою для цього може слугувати відсутність перекладу документа українською мовою, а також складення його мовою, яка незрозуміла особі. У такому разі документ вважається таким, вручення якого не відбулося.

Нижче наведений алгоритм дій, при врученні документів за запитом про міжнародну правову допомогу (див. рисунок 10).

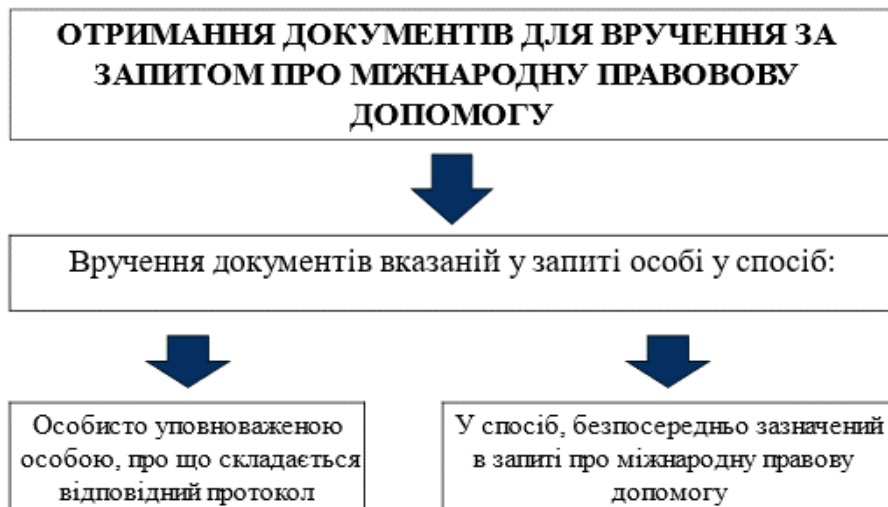

Рисунок 10. Алгоритм дій при врученні документів

2.12. Виконання процесуальних дій, які потребують спеціального дозволу

Відповідно до ч. 1 ст. 562 КПК України, якщо для виконання запиту компетентного органу іноземної держави необхідно провести процесуальну дію, виконання якої в Україні можливе лише з дозволу прокурора або суду, така дія здійснюється лише за умови отримання відповідного дозволу в порядку, передбаченому КПК України, навіть якщо законодавство запитуючої сторони цього не передбачає.

У разі, якщо законодавство запитуючої сторони не передбачає необхідності отримання дозволу на проведення певних процесуальних дій, виконання яких в Україні можливе лише з дозволу прокурора або суду, українська сторона в обов'язковому порядку вживає заходів для його отримання на підставі матеріалів звернення компетентного органу іноземної держави.

Відповідне клопотання про надання дозволу готує орган, якому доручено виконання запиту компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу, а підставою для вирішення питання про такий дозвіл є матеріали іноземного звернення.

Форма та зміст клопотання тотожна до клопотання про виконання відповідних слідчих (процесуальних) дій на території України. В разі, якщо слідчий суддя відмовляє у задоволенні такого клопотання, то воно передається до центрального (уповноваженого) органу без виконання, в частині, що стосується виконання дій, які потребують спеціального дозволу (див. рисунок 11).

Рисунок 11. Алгоритм виконання запиту про міжнародну правову допомогу

2.13. Контрольована поставка

Чинні міжнародні договори України, зокрема, Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну правову допомогу у кримінальних справах від 2001 р., Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 2000 р., Конвенція ООН проти корупції від 2003 р. передбачають можливість проведення такого спеціального методу розслідування як **контрольована поставка**.

Практика підтвердила можливість і доцільність використання цього спеціального методу розслідування не лише щодо незаконного обігу *наркотичних засобів, але й стосовно зброї, вибухових та радіоактивних речовин, культурних цінностей та інших товарів, предметів або речовин, вільний обіг яких заборонено або обмежено*. Також, можливе застосування контрольованої поставки до предметів, які одержані злочинним шляхом, або є засобами чи знаряддями вчинення злочину.

Зміст цього методу полягає у ввезенні, перевезенні або вивезенні з території однієї або декількох держав під контролем їх компетентних органів предметів або речовин з метою розслідування злочину і виявлення осіб, які беруть участь у його вчиненні. Передача предметів або речовин при контрольованій поставці може поєднуватися із застосуванням заздалегідь ідентифікованих (помічених) предметів чи речовин або їх заміною несправжніми (імітаційними) засобами з повним чи частковим вилученням предметів і речовин, обіг яких заборонено. У цьому випадку відповідно до ст. 273 КПК України виготовлення, утворення несправжніх (імітаційних) засобів для проведення конкретних негласних слідчих (розшукових) дій оформлюється відповідним протоколом.

Згідно зі ст. 569 КПК України контрольована поставка може бути проведена слідчим органом досудового розслідування України як за запитом

компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу, так і при самостійному виявленні незаконного переміщення через територію України транзитом, ввезення до України або вивезення за межі України речей, вилучених з вільного обігу, або інших речей чи документів.

Про виявлення контрабандної поставки згідно ч. 2 ст. 569 КПК України складається протокол, який направляється компетентному органу держави, на територію якої пропущено контрольовану поставку, а в разі одержання таких матеріалів від відповідних органів іншої держави вони долучаються до матеріалів досудового розслідування.

При цьому слід мати на увазі, що відповідно до ст. 257 КПК України передача інформації, одержаної внаслідок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема контрольованої поставки, здійснюється тільки через процесуального керівника.

2.14. Створення спільних слідчих груп

Так як злочинність все частіше набирає транскордонний характер, то і взаємодія слідчих органів повинна мати той самий характер, для якісної протидії злочинним угрупованням або окремим злочинцям. Саме з цією метою КПК України передбачає можливість створення спільних слідчих груп для проведення ефективного та якісного досудового розслідування, збору доказів на території декількох держав.

Для створення таких груп, відповідно до ч. 2 ст. 571 КПК України, необхідний запит слідчого органу досудового розслідування України, прокурора України або компетентних органів іноземних держав, який розглядається в межах компетенції Офісом Генерального прокурора. За результатами розгляду приймається рішення про створення спільної слідчої

групи або про відмову у створенні. Вказане процесуальне рішення оформлюється у вигляді постанови.

В межах своєї діяльності члени даної групи можуть **проводити наступні дії:**

- *узгоджувати основні напрями досудового розслідування;*
- *проводити процесуальні дії;*
- *обмінюватись отриманою інформацією.*

Координацію спільної слідчої групи, зазвичай, здійснює ініціатор її створення, проте за певних умов такі повноваження може виконувати й інший член групи.

Важливим аспектом функціонування спільної слідчої групи є проведення слідчих дій її членами на території різних держав. В разі необхідності проведення слідчих (розшукових) або інших процесуальних дій на території однієї з держав, представники якої входять до складу спільної слідчої групи, то такі дії проводяться саме членами групи тієї держави на території якої необхідне проведення таких дій. В такому разі ці дії здійснюються в межах взаємодії спільної слідчої групи та не потребують додаткового направлення запиту про міжнародну правову допомогу для їх вчинення.

2.15. Відшкодування витрат, пов'язаних з надання міжнародної правової допомоги на території України

Так як виконання дій за запитами про міжнародну правову допомогу є, по суті, додатковим навантаженням на уповноважені та компетентні органи України, то виникає питання щодо відшкодування витрат, які пов'язані з виконанням певних слідчих (розшукових) та процесуальних дій.

Відповідно до ч. 4 ст. 572 КПК України, витрати, пов'язані з наданням міжнародної правової допомоги на території України здійснюються за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті на утримання органів досудового розслідування, прокуратури, суду та інших установ України, на які покладається виконання запитів про надання міжнародної правової допомоги на території України.

Проте, з даного правила є й певні виключення і в окремих випадках вчинення відповідних дій можливе лише в разі відшкодування витрат запитуючою стороною. Так, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, **за рахунок компетентного органу іноземної держави відшкодовуються витрати, пов'язані з виконанням запиту про міжнародну правову допомогу, на:**

- виклик на територію іноземної держави учасників кримінального провадження, свідків та експертів, у тому числі в разі тимчасової передачі осіб;

- проведення експертиз;

- забезпечення безпеки учасників кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Що означає поняття «принцип конфіденційності»?
2. Які органи є суб'єктами виконання запиту про міжнародну правову допомогу?
3. Який строк виконання запиту про міжнародну правову допомогу?
4. Яким є алгоритм дій при виконанні процесуальних дій, які потребують спеціального дозволу в рамках міжнародної правової допомоги?
5. Охарактеризуйте поняття «контрольованої поставки» в рамках міжнародної правової допомоги?
6. Хто є суб'єктом складення запиту про міжнародну правову допомогу?
7. Де зазначені обов'язкові дані, які мають бути в запиті про міжнародну правову допомогу?
8. На яку мову здійснюється переклад запиту про міжнародну правову допомогу?
9. Хто здійснює погодження запиту про міжнародну правову допомогу?
10. Які особливості запиту про виклик особи в рамках міжнародного співробітництва?
11. Які особливості запиту про вручення процесуальних документів в рамках міжнародного співробітництва?

2.16. Рекомендована література для самостійної роботи

1	<p>Грошевий Ю.М., Тітко І.А. Допит у рамках міжнародного співробітництва: окремі аспекти. Вісник Національної академії прокуратури України. 2010. № 4. С. 11-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2010_4_5 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
2	<p>Гузела М. Проблема розшуку підозрюваного у процесі кримінального провадження: деякі аспекти міжнародного співробітництва. Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки. 2016. №. 855. С. 487-493. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5695/vnulturn201685577.pdf (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
3	<p>Коваль, О. І. Зміст запиту про міжнародну правову допомогу. Київський часопис права. 2022. № 4. С. 213-218. URL: http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/238/224 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
4	<p>Коваль О.І. Нагляд прокурора за дотриманням законодавства про міжнародну правову допомогу при проведенні процесуальних дій під час досудового розслідування. Київський юридичний журнал. 2023, № 3: С.78-84. URL: http://journals.fpk.kyiv.ua/index.php/kyivlawjournal/article/view/26/23 (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
5	<p>Кулик М.Й., Бондаренко, Є. В. Процесуальний порядок направлення запиту про міжнародну правову допомогу. 2017.С. 159-164. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3871/1/1_p157-162.pdf (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
6	<p>Мохонько О.О. Особливості надання міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій. Прикарпатський юридичний вісник, 2016, № 5. С. 115-118. URL: http://surl.li/jrkff (дата звернення: 03.05.2023).</p>	

7	<p>Фролов О.П. Особливості обшуку при наданні міжнародно-правової допомоги. Міжнародне співробітництво під час фінансових розслідувань: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (10 травня 2019 року). Відп. за вип. А.М. Падалка, О.А. Калганова; Університет ДФС України. Ірпінь, 2019. С. 102-106. URL: http://surl.li/jrkff (дата звернення: 03.05.2023).</p>	
8	<p>Чорноус Ю. М. Особливості проведення експертиз на підставі запиту про надання міжнародної правової допомоги. Криміналістика и судебная экспертиза, 2014, № 59. С. 99-106. URL: http://surl.li/jrkct (дата звернення: 03.05.2023).</p>	

6. Хто на досудовій стадії кримінального провадження уповноважений погоджувати запит про надання міжнародної правової допомоги? (слово)

--	--	--	--	--	--	--	--

7. Який орган згідно КПК України уповноважений надавати вказівки щодо забезпечення належного, повного та своєчасного виконання запиту про міжнародну правову допомогу? (абревіатура)

--	--	--

8. Який орган має право відмовити запитуючій стороні у задоволенні запиту про правову допомогу під час досудового розслідування кримінального провадження у випадках, передбачених міжнародним договором України?(абревіатура)

--	--	--

9. Який строк (обчислюється місяцями) передбачений для виконання запиту компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу? (цифра)

--

10. Який орган уповноважений продовжувати строк виконання запиту про міжнародну правову допомогу від органу іноземної держави? (скорочена назва)

--	--	--

11. Який суб'єкт кримінального процесу здійснює перевірку матеріалів виконання запиту про міжнародну правову допомогу щодо

повноти і законності проведених слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій? (слово)

--	--	--	--	--	--	--	--

12. Протягом якого строку (___ календарних днів) уповноважений (центральный) орган України надсилає матеріали, отримані під час виконання запиту, уповноваженому (центральному) органу запитуючої сторони? (число)

--	--

13. Який процесуальний документ складається для засвідчення факту вручення особі документів під час виконання запиту компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу?(слово)

--	--	--	--	--	--	--	--

14. Назвіть документ, який є підставою для виклику особи, що перебуває за межами України, для провадження слідчих чи інших процесуальних дій на території України. (слово)

--	--	--	--	--	--	--	--

15. У який строк (не пізніше ___ діб до дати явки) надсилається запит у рамках міжнародної правової допомоги про виклик особи, яка перебуває за межами України? (число)

--	--

16. Протягом якого строку (___ діб) з моменту отримання письмового повідомлення про відсутність необхідності у проведенні слідчих чи інших процесуальних дій за її участю, викликана з-за кордону особа втрачає гарантії щодо заборони притягнення до кримінальної відповідальності,

21. Консульські установи або дипломатичні представництва інших держав в Україні мають право вчиняти такі процесуальні дії щодо громадян держави, яку вони представляють:

- а) здійснювати особистий обшук;
- б) вручати документи;
- в) допитувати;
- г) затримувати.

22. У разі виявлення контрабандної поставки при проведенні процесуальних дій за запитом про міжнародну правову допомогу слідчий має право:

- а) безперешкодно пропустити контрабандну поставку через митний кордон України з метою виявлення, викриття та документування злочинної діяльності міжнародних злочинних організацій;
- б) винести постанову про конфіскацію контрабандних товарів
- в) відмовитись від виконання процесуальних дій за запитом про міжнародну правову допомогу;
- г) направити інформацію за виявленим фактом в Міністерство економіки України.

23. Які дії НЕ входять до обсягу надання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження?

- а) відсторонення особи від посади;
- б) виконання окремих процесуальних дій;
- в) видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;
- г) вручення документів.

24. Виконання запиту компетентного органу іноземної держави та направлення матеріалів за результатами його виконання можливе:

- а) за умови підтвердження надіслання такого запиту будь-яким способом;
- б) тільки після отримання згоди слідчого судді;
- в) тільки після отримання українською стороною оригіналу запиту;
- г) якщо запит надійшов від запитуючої сторони електронним, факсимільним або іншим засобом зв'язку.

25. Протягом якого строку, у разі прийняття рішення про направлення запиту про міжнародну правову допомогу, уповноважений (центральний) орган України надсилає запит уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони?

- а) 5 днів;
- б) 7 днів;
- в) 10 днів;
- г) 30 днів.

26. Які відомості, із зазначених нижче, не передбачені чинним КПК України як обов'язкові для змісту запиту про міжнародну правову допомогу?

- а) вид та розмір шкоди, завданої вчиненням кримінального правопорушення;
- б) чіткий перелік запитуваних процесуальних дій та обґрунтування їхнього зв'язку із предметом кримінального провадження;
- в) стислий опис кримінального правопорушення, що є предметом кримінального провадження, та його правову кваліфікацію;
- г) посилання на відповідний міжнародний договір або на дотримання засади взаємності.

27. Докази та відомості, одержані від запитуваної сторони в результаті виконання запиту про міжнародну правову допомогу:

- а) можуть бути використані лише у кримінальному провадженні, якого стосувався запит;
- б) можуть бути використані в іншому кримінальному провадженні за умови надання згоди слідчим суддею;
- в) можуть бути використані в іншому кримінальному провадженні без будь-яких обмежень;
- г) можуть бути використані лише у кримінальному провадженні, якого стосувався запит, крім випадків, коли досягнуто домовленості про інше із запитуваною стороною.

28. Протягом якого строку виконується запит компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу на території України?

- а) 2 місяців з дати його надходження до безпосереднього виконавця;
- б) 1 місяця з дати його надходження до безпосереднього виконавця;
- в) 2 місяців з дати його надходження до центрального органу України;
- г) 1 місяця з дати його надходження до центрального органу України.

29. Отримані за результатами виконання запиту від інших відомств, установ чи підприємств (незалежно від форми власності) документи повинні бути:

- а) у письмовій формі з підписом будь-кого з працівників відповідного відомства, установи чи підприємства;
- б) у письмовій формі з підписом керівника відповідного відомства, установи чи підприємства;
- в) у письмовій формі з нотаріальним посвідченням;
- г) у письмовій формі з підписом керівника та скріплені печаткою відповідного відомства, установи чи підприємства.

30. Які процесуальні дії можуть бути проведені на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги?

- а) огляд трупа в тому числі, пов'язаний з ексгумацією, обшук та огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи;
- б) будь-які процесуальні дії, передбачені КПК або міжнародним договором;
- в) тільки допит та пред'явлення особи, речей, трупа для впізнання;
- г) допит, обшук та огляд житла чи іншого володіння особи.

31. Якщо для виконання запиту компетентного органу іноземної держави необхідно провести процесуальну дію, виконання якої в Україні можливе лише з дозволу прокурора або суду, то:

- а) така дія може бути проведена, залежно від бажання слідчого, прокурора чи слідчого судді, з дозволом або без нього;
- б) така дія здійснюється лише за умови отримання відповідного дозволу в порядку, передбаченому КПК, навіть якщо законодавство запитуючої сторони цього не передбачає;
- в) така процесуальна дія може здійснюватися без такого дозволу;
- г) така дія здійснюється за умови отримання відповідного дозволу залежно від того, чи порушуються конституційні права та законні інтереси громадян.

32. Орган досудового розслідування, слідчий, прокурор або суд за наслідком виконання запиту компетентного органу іноземної держави про вручення документів та рішень, долучених до такого запиту складає _____ із зазначенням місця та дати їх вручення:

- а) клопотання про вручення особі документів;
- б) постанову про вручення особі документів;
- в) протокол про вручення особі документів;
- г) ухвалу про вручення особі документів.

33. Особу, яка перебуває за межами України, для провадження слідчих чи інших процесуальних дій на території України викликають:

- а) повісткою на підставі запиту про міжнародні правову допомогу;
- б) електронною поштою, якщо у особи вона є;
- в) телефоном за допомогою спеціального дипломатичного зв'язку;
- г) міжнародною авіаційною телеграмою.

34. Не пізніше якого строку до дати явки особи, яка перебуває за межами України, направляється запит про виклик компетентному органу іноземної держави у рамках міжнародної правової допомоги?

- а) строк, встановлений міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- б) не пізніше 60 діб до дати явки особи або в інший строк, передбачений міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- в) не пізніше 5 діб до дня явки, встановленого за домовленістю сторін;
- г) не пізніше 30 діб до дати явки особи або в інший строк, передбачений міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

35. Координацію діяльності спільної слідчої групи, яка створюється для проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на територіях декількох держав, здійснює:

- а) ініціатор створення спільної слідчої групи або один з її членів;
- б) прокурор, що здійснює процесуальне керівництво;
- в) Генеральний прокурор або його заступник;
- г) ініціатор запиту про надання міжнародної правової допомоги;

36. Чи може бути відкладено передання конфіскованого на підставі запиту про міжнародну правову допомогу майна, майна на яке накладено арешт, якщо це необхідно для досудового розслідування та судового розгляду в Україні або розгляду спору про права інших осіб?

- а) передання майна, на яке накладено арешт, а також конфіскованого майна, яке відбувається під час надання міжнародної правової допомоги, не може бути відкладено;
- б) передання майна, на яке накладено арешт, а також конфіскованого майна може бути відкладено, якщо це майно становить історичну цінність для держави;
- в) передання майна, на яке накладено арешт, а також конфіскованого майна може бути відкладено, якщо це необхідно для досудового

розслідування та судового розгляду в Україні або розгляду спору про права інших осіб;

г) передання майна, на яке накладено арешт, а також конфіскованого майна може бути відкладено, якщо про це надійшло клопотання зацікавлених осіб.

37. Який державний орган розглядає і вирішує питання про створення спільних слідчих груп за запитом слідчого органу досудового розслідування України, прокурора України та компетентних органів іноземних держав?

- а) Міністерство закордонних справ України;
- б) Офіс Генерального прокурора;
- в) Офіс Генерального прокурора або Національне антикорупційне бюро України;
- г) Міністерство юстиції України.

38. Які витрати, пов'язані з виконанням запиту про міжнародну правову допомогу, не відшкодовуються за рахунок компетентного органу іноземної держави, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України?

- а) пов'язані із триманням особи під вартою (екстрадиційним арештом);
- б) пов'язані із викликом на територію іноземної держави учасників кримінального провадження, свідків та експертів, у тому числі в разі тимчасової передачі осіб;
- в) пов'язані із забезпеченням безпеки учасників кримінального провадження;
- г) пов'язані із проведення експертиз.

39. Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи не може перевищувати ___ з дня постановлення ухвали:

- а) 1 місяця;
- б) 40 діб;
- в) 60 днів;
- г) 90 днів;

40. Який документ надсилається компетентному органу іноземної держави для отримання міжнародної правової допомоги про проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні?

- а) протокол про міжнародну правову допомогу;
- б) договір про міжнародну правову допомогу;
- в) угоду про міжнародну правову допомогу;

г) запит про міжнародну правову допомогу.

41. Хто уповноважений підписати запит про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні?

- а) оперативний співробітник;
- б) слідчий суддя;
- в) начальник регіонального органу безпеки;
- г) слідчий.

42. Ким погоджується запит про надання міжнародної правової допомоги?

- а) начальником регіонального органу безпеки;
- б) начальником оперативного підрозділу;
- в) прокурором;
- г) керівником органу досудового розслідування.

43. Який з перелічених суб'єктів уповноважений скласти та надіслати запит про міжнародну правову допомогу під час досудового розслідування кримінального провадження?

- а) начальник слідчого відділу;
- б) помічник судді;
- в) слідчий за погодженням з прокурором;
- г) секретар суду.

44. Протягом якого строку уповноважений (центральний) орган приймає рішення про направлення запиту про міжнародну правову допомогу?

- а) 10 днів;
- б) 15 днів;
- в) 20 днів;
- г) 30 днів;

45. Протягом якого строку, у разі відмови у направленні запиту про міжнародну правову допомогу, уповноважений (центральний) орган повертає всі матеріали відповідному органу?

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 15 днів;
- г) 30 днів;

46. Який з перелічених суб'єктів уповноважений підписати та надіслати запит про міжнародну правову допомогу?

- а) захисник;
- б) секретар судового засідання;
- в) прокурор;
- г) детектив.

47. Який з перелічених суб'єктів уповноважений підписати та надіслати запит про міжнародну правову допомогу під час судового розгляду кримінального провадження?

- а) суддя;
- б) начальник регіонального органу безпеки;
- в) керівник Міністерства закордонних справ;
- г) судовий розпорядник.

48. У який строк надсилається поштою оригінал запиту про міжнародну правову допомогу, раніше надісланий за кордон електронним, факсимільним або іншим засобом зв'язку?

- а) 3 дні;
- б) 5 днів;
- в) 7 днів;
- г) 10 днів.

49. У який строк (обчислюваний місяцями) безпосереднім виконавцем виконується запит компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу?

- а) 1 місяць;
- б) 2 місяці;
- в) 3 місяці;
- г) 6 місяців

50. Протягом якого строку центральний орган України з питань міжнародної правової допомоги надсилає за кордон матеріали виконаного запиту?

- а) 3 днів;
- б) 5 днів;
- в) 10 днів;
- г) 15 днів.

51. Не пізніше якого строку, до дати явки, викликається особа, яка перебуває за межами України?

- а) 30 діб;
- б) 40 діб;
- в) 60 діб;
- г) 90 діб.

52. Протягом якого строку після письмового повідомлення про відсутність необхідності у проведенні слідчих чи інших процесуальних дій, викликана з-за кордону особа втрачає гарантії щодо непритягнення до кримінальної відповідальності та незастосування заходів забезпечення кримінального провадження?

- а) 5 діб;
- б) 10 діб;
- в) 15 діб;
- г) 30 діб.

53. Хто може бути ініціатором створення спільної слідчої групи при розслідуванні злочину, вчиненого на територіях декількох держав?

- а) слідчий суддя;
- б) начальник регіонального органу безпеки;
- в) начальник оперативного підрозділу;
- г) орган досудового розслідування.

54. Хто здійснює розгляд і вирішення питань про створення спільних слідчих груп з розслідування злочину, вчиненого на територіях декількох держав?

- а) Національне антикорупційне бюро України;
- б) Міністерство юстиції України;
- в) Офіс Генерального прокурора;
- г) Національна поліція України.

55. Який документ долучається до запиту про міжнародну правову допомогу, якщо на території іноземної держави необхідно провести відібрання в особи біологічних зразків?

- а) постанова слідчого;
- б) клопотання слідчого, погоджене з прокурором;
- в) ухвала слідчого судді;
- г) постанова прокурора.

56. Який документ долучається до запиту про міжнародну правову допомогу якщо на території іноземної держави необхідно провести освідування особи?

- а) клопотання слідчого, погоджене з прокурором;
- б) ухвала слідчого судді;
- в) постанова оперативного співробітника;
- г) постанова дізнавача, слідчого, прокурора.

57. Який документ долучається до запиту про міжнародну правову допомогу, якщо на території іноземної держави необхідно провести тимчасовий доступ до речей і документів?

- а) клопотання слідчого, погоджене з прокурором;
- б) постанова слідчого;
- в) постанова прокурора;
- г) ухвала слідчого судді.

58. Який документ долучається до запиту про міжнародну правову допомогу, якщо на території іноземної держави необхідно провести обшук житла чи іншого володіння особи?

- а) клопотання слідчого, погоджене з прокурором;
- б) ухвала слідчого судді;
- в) постанова прокурора;
- г) постанова слідчого.

59. Який документ долучається до запиту про міжнародну правову допомогу, якщо на території іноземної держави необхідно здійснити арешт майна?

- а) ухвала слідчого судді;
- б) постанова прокурора;
- в) постанова слідчого;
- г) клопотання слідчого, погоджене з прокурором.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Примітка. Для перегляду повного тексту договорів скануйте (натисніть) QR код

<u>3.1 Двосторонні міжнародні договори у сфері міжнародно-правового співробітництва</u>				
9.	Договір між Україною і Китайською Народною Республікою про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах	31.10.1992	19.01.1994	
10.	Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах	24.05.1993	14.08.1994	
11.	Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах	07.07.1993	20.11.1994	
12.	Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах	13.12.1993	24.04.1995	
13.	Договір між Україною і Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах	09.01.1995	05.11.1996	

14.	Договір між Україною і Естонською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах	15.02.1995	17.05.1996	
15.	Договір між Україною і Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових та кримінальних справах	23.05.1995	12.07.1996	
16.	Договір між Україною і Монголією про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах	27.06.1995	01.08.2002	
17.	Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних зі злочинною діяльністю, за винятком незаконного обігу наркотиків	18.04.1996	01.04.1997	
18.	Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків	18.04.1996	01.04.1997	
19.	Договір між Україною і Канадою про взаємодопомогу у кримінальних справах	23.09.1996	01.03.1999	

20.	Договір між Україною і Грузією про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	14.02.1997	10.05.1998	
21.	Договір між Україною і Азербайджанською Республікою про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	24.03.1997	27.04.1998	
22.	Договір між Україною і Республікою Узбекистан про правову допомогу і правові відносини у цивільних і сімейних справах	19.02.1998	19.06.1999	
23.	Договір між Україною і Республікою Узбекистан про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	19.02.1998	20.06.1999	
24.	Договір між Україною та США про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	22.07.1998	27.02.2001	
25.	Договір між Україною і Китайською Народною Республікою про екстрадицію	10.12.1998	13.07.2000	

26.	Договір між Україною і Республікою Казахстан про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	17.09.1999	22.07.2000	
27.	Договір між Україною та Соціалістичною Республікою В'єтнам про правову допомогу і правові відносини у цивільних та кримінальних справах	06.04.2000	18.08.2002	
28.	Договір між Україною та Республікою Македонія про правову допомогу в цивільних справах	10.04.2000	20.06.2003	
29.	Угода між Україною та Турецькою Республікою про правову допомогу та співробітництво у цивільних справах	23.11.2000	02.05.2004	
30.	Договір між Україною і Республікою Вірменія про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	01.03.2001	01.09.2002	
31.	Договір між Україною і Чеською Республікою про правову допомогу і правові відносини у цивільних справах	28.05.2001	08.11.2002	

32.	Договір між Україною та Китайською Народною Республікою про передачу засуджених осіб для відбування покарання	21.07.2001	12.10.2002	
33.	Договір між Україною та Угорською Республікою про правову допомогу в цивільних справах	02.08.2001	08.03.2002	
34.	Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	16.01.2002	24.10.2006	
35.	Угода між Україною та Грецькою Республікою про правову допомогу в цивільних справах	02.07.2002	27.01.2007	
36.	Договір між Україною та Республікою Індія про видачу правопорушників	03.10.2002	18.01.2007	
37.	Договір між Україною та Республікою Індія про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	03.10.2002	12.09.2003	

38.	Угода між Україною та Гонконгом, Спеціальним Адміністративним Районом Китайської Народної Республіки про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	02.04.2003	19.01.2004	
39.	Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про правову допомогу в цивільних та кримінальних справах	13.10.2003	17.12.2004	
40.	Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про видачу правопорушників	21.10.2003	27.08.2006	
41.	Договір між Україною та Республікою Панама про видачу правопорушників	04.11.2003	28.08.2004	
42.	Договір між Україною та Республікою Панама про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	04.11.2003	28.08.2004	
43.	Договір між Україною та Республікою Таджикистан про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	02.04.2004	06.04.2008	

44.	Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про видачу правопорушників	11.05.2004	17.07.2008	
45.	Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про передачу засуджених осіб	11.05.2004	11.01.2008	
46.	Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про правові відносини та правову допомогу у цивільних і кримінальних справах	11.05.2004	31.08.2007	
47.	Договір між Україною та Республікою Болгарія про правову допомогу в цивільних справах	21.05.2004	29.12.2005	
48.	Угода між Україною та Республікою Кіпр про правову допомогу в цивільних справах	06.09.2004	18.03.2006	
49.	Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	10.10.2004	19.01.2006	

50.	Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про видачу правопорушників	10.10.2004	19.01.2006	
51.	Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	12.11.2004	22.12.2006	
52.	Договір між Україною та Туркменистаном про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	23.03.2005	23.06.2006	
53.	Угода між Україною та Організацією Об'єднаних Націй про виконання вироків Міжнародного кримінального трибуналу для колишньої Югославії	07.08.2007	19.11.2012	
54.	Протокол між Україною та Чеською Республікою про внесення змін до Договору між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах	14.09.2007	15.12.2008	
55.	Угода між Україною та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією про правову допомогу в цивільних і кримінальних справах	08.04.2008	01.01.2010	

56.	Угода між Україною та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією про передачу засуджених осіб	08.04.2008	01.01.2010	
57.	Договір між Україною та Сирійською Арабською Республікою про правові відносини і взаємну правову допомогу в цивільних і кримінальних справах	09.10.2008	30.01.2011	
58.	Договір між Україною та Республікою Білорусь про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	12.06.2009	15.01.2012	
59.	Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про передачу засуджених осіб	02.12.2009	28.09.2014	
60.	Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща на виконання пункту 3 статті 3 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах	10.01.2011	08.02.2011	

61.	Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща про застосування двомовних бланків клопотань про надання правової допомоги у цивільних справах	10.01.2011	08.02.2011	
62.	Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у цивільних та комерційних справах	26.11.2012	20.02.2014	
63.	Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	26.11.2012	20.02.2014	
64.	Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про видачу правопорушників	26.11.2012	20.02.2014	
65.	Договір між Україною та Республікою Індія про взаємну правову допомогу у цивільних і господарських справах	10.12.2012	19.08.2017	
66.	Договір між Україною та Демократичною Соціалістичною Республікою Шри-Ланка про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	25.06.2016	20.12.2017	

67.	Договір між Україною та Демократичною Соціалістичною Республікою Шри-Ланка про передачу засуджених осіб	25.06.2016	20.12.2017	
68.	Договір між Україною та Урядом Малайзії про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	04.08.2016	06.08.2017	
69.	Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції	27.06.2016	02.09.2017	
70.	Договір між Україною та Урядом Малайзії про видачу правопорушників	04.08.2016	05.10.2017	
71.	Договір між Україною та Королівством Таїланд про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	05.06.2017	09.08.2019	
72.	Угода між Україною та Королівством Нідерландів про міжнародне правове співробітництво щодо злочинів, пов'язаних зі збиттям літака рейсу MH17 Малайзійських авіаліній 17	07.07.2017	28.08.2018	

	липня 2014 року			
73.	Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про взаємну правову допомогу та правові відносини у цивільних справах	02.08.2018	11.02.2020	
74.	Договір між Україною та Республікою Казахстан про правову допомогу у кримінальних справах	29.10.2018	24.12.2020	
75.	Договір між Україною та Республікою Казахстан про екстрадицію	29.10.2018	09.07.2020	

3.2. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах
Страсбург, 20 квітня 1959 року (витяг)

Дата підписання Україною: 29.05.1997

Дата ратифікації: 16.01.1998

Дата набуття чинності: 09.06.1998

Уряди держав - членів Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, переконані в тому, що прийняття спільних правил в галузі взаємної допомоги у кримінальних справах сприятиме досягненню цієї мети, беручи до уваги, що така взаємна допомога пов'язана з питанням екстрадиції, з якого вже було підписано 13 грудня 1957 року відповідну конвенцію, погодилися про таке:

Глава I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

1. Договірні Сторони зобов'язуються надавати одна одній, відповідно до положень цієї Конвенції, якнайширшу взаємну допомогу у кримінальному переслідуванні правопорушень, покарання яких, на момент прохання про надання допомоги, підпадає під юрисдикцію судових властей запитуючої Сторони.

2. Ця Конвенція не застосовується до арешту, виконання вироків або правопорушень, передбачених військовим правом, які не є злочинами відповідно до звичайного кримінального права.

Стаття 2

У допомозі може бути відмовлено:

(а) якщо прохання про надання допомоги стосується правопорушення, яке, на думку запитуючої Сторони, є політичним правопорушенням, правопорушенням, пов'язаним з політичним правопорушенням, або податковим правопорушенням;

(б) якщо запитувана Сторона вважає, що задоволення прохання може зашкодити суверенітету, безпеці, громадському порядку або іншим суттєвим інтересам її країни.

Глава II

СУДОВІ ДОРУЧЕННЯ

Стаття 3

1. Запитувана Сторона виконує, у передбачений її законодавством спосіб, будь-які судові доручення, які стосуються кримінальної справи і які

надсилаються їй судовими властями запитуючої Сторони з метою забезпечення свідочьких показань або передачі предметів, які являють собою речові докази, матеріалів судової справи або документів.

2. Якщо запитуюча Сторона бажає, щоб свідки або експерти свідчили під присягою, вона ясно зазначає це у своєму проханні, і запитувана Сторона виконує прохання, якщо законодавство її країни цього не забороняє.

3. Запитувана Сторона може передавати засвідчені копії або засвідчені фотокопії запитуваних матеріалів судової справи або документів, якщо запитуюча Сторона ясно не просить передати оригінали; у цьому випадку запитувана Сторона докладає всіх зусиль для виконання прохання.

Стаття 4

Запитувана Сторона, на ясно висловлене прохання запитуючої Сторони, повідомляє їй дату і місце виконання судового доручення. Посадові та зацікавлені особи можуть бути присутні, якщо запитувана Сторона на це згодна.

Стаття 5

1. Будь-яка Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи документа про приєднання, шляхом перепроводження відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може залишити за собою право обумовлювати виконання судових доручень щодо обшуку або арешту власності однією або декількома такими умовами:

(а) правопорушення, на якому ґрунтується судове доручення, має підлягати покаранню як за законодавством запитуючої Сторони, так і за законодавством запитуваної Сторони;

(б) правопорушення, на якому ґрунтується судове доручення, має бути екстрадиційним в запитуваній державі;

(с) виконання судового доручення має бути сумісним з законодавством запитуваної Сторони.

2. Якщо Договірна Сторона робить заяву відповідно до пункту 1 цієї статті, будь-яка інша Сторона може застосовувати принцип взаємності.

Стаття 6

1. Запитувана Сторона може відстрочити передачу будь-яких запитуваних речей, матеріалів судової справи або документів, якщо вони їй необхідні у зв'язку з незакінченим кримінальним провадженням.

2. Будь-яка річ, будь-які оригінали матеріалів судової справи або документів, передані на виконання судового доручення, повертаються запитуючою Стороною запитуваній Стороні якнайскоріше, якщо остання Сторона не відмовиться від їх повернення.

Глава III

ВРУЧЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ТА РОЗПОРЯДЖЕНЬ СУДУ ЩОДО ЯВКИ СВІДКІВ, ЕКСПЕРТІВ І ПРИТЯГНУТИХ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ

Стаття 7

1. Запитувана Сторона здійснює вручення письмових документів і письмових доручень суду, які їй для цього надсилаються запитуючою Стороною.

Вручення може здійснюватися шляхом простої передачі відповідній особі письмових документів або наказів суду. Якщо запитуюча Сторона звертається з ясно висловленим проханням про це, запитувана Сторона здійснює вручення у спосіб, передбачений її власним законодавством для вручення аналогічних документів, або у спеціальний спосіб, сумісний з цим законодавством.

2. Підтвердження вручення здійснюється шляхом надання розписки, датованої і підписаної відповідною особою, або заяви запитуваної Сторони про здійснення вручення, в якій зазначається спосіб і дата такого вручення. Той чи інший з цих документів негайно надсилається запитуючій Стороні. На прохання запитуючої Сторони запитувана Сторона відзначає, чи було вручення документів здійснено відповідно до законодавства запитуваної Сторони. Якщо вручення документів не може бути здійсненим, запитувана Сторона негайно повідомляє про це запитуючу Сторону.

3. Будь-яка Договірنا Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи свого документа про приєднання, шляхом перепроводження відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може просити, щоб повістка про виклик до суду обвинуваченої особи, що знаходиться на її території, передавалась її властям за деякий час перед датою, встановленою для явки. Цей термін визначається у вищезгаданій заяві, і він не повинен перевищувати 50 днів.

Цей термін враховується при встановленні дати явки і передачі доручення про виклик.

Стаття 8

Свідок або експерт, який не з'явиться до суду згідно з повісткою, про вручення якої було порушене прохання, не може, навіть якщо ця повістка містить попередження про покарання, підлягати ніякому покаранню або запобіжному заходу, якщо він в подальшому добровільно з'явиться на

території запитуючої Сторони і буде знову належним чином викликаний до суду.

Стаття 9

Виплата коштів, включаючи добові, та відшкодування дорожніх витрат свідку або експерту здійснюються запитуючою Стороною і розраховуються від місця їхнього помешкання за тарифами, які, принаймні, дорівнюють тарифам, передбаченим в шкалах виплат та правилах, чинних в країні, де має відбутися допит.

Стаття 10

1. Якщо запитувана Сторона вважає, що особиста присутність свідка або експерта в її судових органах конче необхідна, вона зазначає це у проханні про вручення судової повістки, і запитувана Сторона пропонує цьому свідку або експерту з'явитися до суду.

Запитувана Сторона інформує запитуючу Сторону про відповідь свідка або експерта.

2. У випадку, передбаченому у пункті 1 цієї статті, у проханні або у повістці зазначається приблизна сума виплачуваних коштів і сума дорожніх витрат та добових, які мають бути відшкодовані.

3. На конкретне прохання, запитувана Сторона може сплатити свідку або експерту аванс. Сума авансу позначається у судовій повістці і відшкодовується запитуючою Стороною.

Стаття 11

1. Особа, яка утримується під вартою і особиста присутність якої як свідка або для ставки віч-на-віч запитується запитуючою Стороною, тимчасово перепроводжується на територію, де має відбутися допит, за умови її повернення у строки, вказані запитуваною Стороною, і з урахуванням положень статті 12 в тій мірі, у якій вони можуть застосовуватися.

У перепровадженні особи може бути відмовлено:

- (а) якщо особа, що утримується під вартою, на це не погоджується,
- (б) якщо її присутність необхідна для цілей кримінального провадження, що здійснюється на території запитуваної Сторони,
- (с) якщо її перепровадження може привести до продовження строків її утримання під вартою, або
- (д) якщо існують інші важливі обставини для того, щоб не перепроваджувати її на територію запитуючої Сторони.

2. З урахуванням положень статті 2, у випадку, передбаченому у попередньому пункті, транзитне перевезення особи, що утримується під

вартою, через територію третьої держави-учасниці цієї Конвенції, здійснюється на клопотання, яке супроводжується всіма необхідними документами і яке надсилається міністерством юстиції запитуючої Сторони міністерству юстиції Сторони, через територію якої запитується транзитне перевезення.

Договірна Сторона може відмовити у наданні дозволу на транзит своїх громадян.

3. Перепроводжувана особа утримується під вартою на території запитуючої Сторони і, коли це необхідно, на території Сторони, у якій запитується дозвіл на транзитне перевезення, якщо Сторона, до якої звернене прохання про перепроводження особи, не вимагає її звільнення.

Стаття 12

1. Свідок або експерт незалежно від громадянства, який постає перед судовими органами запитуючої Сторони за повісткою про виклик до суду, не може ні притягуватися до відповідальності, ні утримуватися під вартою, ні підлягати ніякому іншому обмеженню його особистої свободи на території цієї Сторони за діяння або обвинувальні вироки, які передували його від'їзду з території запитованої Сторони.

2. Особа, незалежно від громадянства, викликана в судові органи запитуючої Сторони для того, щоб відповідати за діяння, які є предметом кримінального переслідування, порушеного проти неї, не може ні притягуватися до відповідальності, ні утримуватися під вартою, ні підлягати ніякому іншому обмеженню її особистої свободи за діяння або обвинувальні вироки, які передували її від'їзду з території запитованої Сторони і які не зазначені у повістці про виклик до суду.

3. Передбачений у цій статті імунітет закінчується, якщо свідок або експерт, або притягнута до відповідальності особа, протягом послідовних п'ятнадцяти днів від дати, з якої її присутність більше не була необхідною судовим органам, маючи можливість залишити територію запитуючої Сторони, все ж таки залишилася на цій території або, виїхавши з неї, знову туди повернулася.

Глава IV СУДОВІ МАТЕРІАЛИ

Стаття 13

1. Запитована Сторона надсилає виписки із судових матеріалів та інформацію щодо матеріалів, які запитуються від неї судовими органами Договірної Сторони і які необхідні для розгляду кримінальної справи, у такому ж обсязі, у якому вони можуть надаватися її власним судовим органам в аналогічних випадках.

2. У випадках, не передбачених у пункті 1 цієї статті, надіслане прохання виконується відповідно до умов, встановлених законодавством, нормативними актами або практикою запитованої Сторони.

Глава V ПРОЦЕДУРА Стаття 14

1. Прохання про взаємну допомогу повинні містити:

(a) назву органу, що звертається із проханням,

(b) предмет і причину прохання,

(c) у міру можливості, відомості про відповідну особу і її громадянство, і

(d) у разі необхідності, прізвище і адресу відповідної особи.

2. У судових дорученнях, передбачених в статтях 3, 4 і 5, зазначається також правопорушення і міститься стислий виклад фактів.

Стаття 15

1. Судові доручення, передбачені у статтях 3, 4 і 5, а також прохання, передбачені в статті 11, надсилаються міністерством юстиції запитуючої Сторони міністерству юстиції запитованої Сторони і повертаються по тих же каналах.

2. У термінових випадках судові доручення можуть надсилатися безпосередньо судовими органами запитуючої Сторони судовим органам запитованої Сторони. Вони повертаються разом з відповідними документами по каналах, зазначених у пункті 1 цієї статті.

3. Прохання, передбачені в пункті 1 статті 13, можуть безпосередньо надсилатися зацікавленими судовими органами відповідним органам запитованої Сторони, а відповіді можуть надсилатися безпосередньо цими органами. Прохання, передбачені у пункті 2 статті 13, надсилаються міністерством юстиції запитуючої Сторони міністерству юстиції запитованої Сторони.

4. Прохання про надання взаємної допомоги, не передбачені у пунктах 1 і 3 цієї статті, і, зокрема, прохання про проведення попереднього слідства по кримінальному переслідуванню можуть надсилатися і отримуватися безпосередньо судовими органами.

5. У випадках, коли Конвенція дозволяє безпосередній зв'язок, він може здійснюватися через Міжнародну організацію кримінальної поліції (Інтерпол).

6. Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи свого документа про приєднання, заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може

повідомити про те, що всі або деякі прохання про надання взаємної допомоги повинні їй надсилатися по інших, не передбачених у цій статті каналах, або просити, щоб у передбаченому у пункті 2 цієї статті випадку копія судового доручення одночасно надсилалася її міністерству юстиції.

7. Положення цієї статті не зашкоджують положенням чинних двосторонніх угод або домовленостей між Договірними Сторонами, які передбачають безпосередню передачу прохань про надання допомоги між їхніми відповідними органами.

Стаття 16

1. За винятком положень пункту 2 цієї статті, прохання і документи, що до них додаються, не перекладаються.

2. Кожна Договірна Сторона під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про приєднання, шляхом перепроводження відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може залишити за собою право вимагати, щоб прохання і документи, які до них додаються, надсилалися їй разом із перекладом на її мову, або на одну з офіційних мов Ради Європи, або на таку з цих мов, яку вона вкаже. Інші Сторони можуть застосовувати принцип взаємності.

3. Ця стаття не зашкоджує положенням про переклад прохань або документів, що до них додаються, які містяться в двосторонніх угодах або домовленостях, що вже набрали чинності або будуть укладені між двома або декількома Договірними Сторонами.

Стаття 17

Докази або документи, що надсилаються на виконання цієї Конвенції, встановлення автентичності не потребують.

Стаття 18

Якщо орган, який отримує прохання про надання взаємної допомоги, не має компетенції виконувати його, він, *ex officio*, надсилає це прохання компетентному органу своєї країни та інформує про це запитуючу Сторону по прямих каналах, якщо прохання надійшло по таких каналах.

Стаття 19

Причини будь-якої відмови у наданні взаємної допомоги повинні пояснюватись.

Стаття 20

За винятком положень пункту 3 статті 10 виконання прохань про надання взаємної допомоги не передбачає відшкодування витрат, крім тих, які спричинені присутністю експертів на території запитованої Сторони або перепроводженням особи, що утримується під вартою, здійснюваним згідно зі статтею 11.

Глава VI

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРОВАДЖЕННЯМ У СПРАВІ

Стаття 21

1. Повідомлення однієї Договірної Сторони про злочин з метою розгляду в судах другої Сторони надсилаються і отримуються відповідними міністерствами юстиції, якщо Договірні Сторони не застосовують положення пункту 6 статті 15.

2. Запитована Сторона інформує запитуючу Сторону про будь-які дії, здійснені у зв'язку з таким повідомленням, і надсилає копію відповідного судового рішення.

3. До повідомлень, передбачених у пункті 1 цієї статті, застосовуються положення статті 16.

Глава VII

ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ПО СУДОВИХ ВИРОКАХ

Стаття 22

Кожна Договірна Сторона інформує будь-яку іншу Сторону про всі обвинувальні вироки і подальші заходи щодо громадян останньої Сторони по цих вироках. Міністерства юстиції повідомляють таку інформацію одне одному принаймні один раз на рік. Коли та чи інша особа вважається громадянином двох або більше інших Договірних Сторін, відповідна інформація надається кожній з цих Сторін, якщо ця особа не є громадянином Сторони, на території якої вона була засуджена.

3.3 Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (витяг)

Держави - члени Співдружності Незалежних Держав, учасники цієї Конвенції, іменовані далі Договірні Сторони, виходячи з прагнення забезпечити громадянам Договірних Сторін і особам, що проживають на їх територіях, надання у всіх Договірних Сторонах у відношенні особистих і майнових прав такого ж правового захисту, як і власним громадянам, додаючи важливе значення розвитку співробітництва в галузі надання установами юстиції правової допомоги по цивільних, сімейних і кримінальних справах, домовилися про нижченаведене:

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Частина I. Правовий захист

Стаття 1

Надання правового захисту

1. Громадяни кожної з Договірних Сторін, а також особи, що проживають на її території, користуються на територіях всіх інших Договірних Сторін у відношенні своїх особистих і майнових прав таким же правовим захистом, як і власні громадяни цієї Договірної Сторони.

2. Громадяни кожної з Договірних Сторін, а також інші особи, що проживають на її території, мають право вільно і безперешкодно звертатися до суду, прокуратури й інших установ других Договірних Сторін, до компетенції яких відносяться цивільні, сімейні і кримінальні справи (далі - установи юстиції), можуть виступати в них, подавати клопотання, пред'являти позови і здійснювати інші процесуальні дії на тих же умовах, що і громадяни цієї Договірної Сторони.

3. Положення цієї Конвенції застосовуються також до юридичних осіб, створених відповідно до законодавства Договірних Сторін.

Стаття 2

Звільнення від сплати мита і відшкодування витрат

1. Громадяни кожної з Договірних Сторін і особи, що проживають на її території, звільняються від сплати і відшкодування судових і нотаріальних мит і витрат, а також користуються безкоштовною юридичною допомогою на тих же умовах, що і власні громадяни.

2. Пільги, передбачені в пункті 1 цієї статті, поширюються на всі процесуальні дії, здійснювані по цій справі, включаючи виконання рішення.

Стаття 3

Представлення документа про сімейне і майнове положення

1. Пільги, передбачені статтею 2, надаються на підставі документа про сімейне і майнове положення особи, що порушує клопотання. Цей документ видається компетентною установою Договірної Сторони, на території якої має місце проживання або місцеперебування заявник.

2. Якщо заявник не має на території Договірних Сторін місця проживання або місцеперебування, то досить представити документ, виданий відповідним дипломатичним представництвом або консульською установою Договірної Сторони, громадянином якого він є.

3. Установа, що виносить рішення по клопотанню про надання пільг, може зажадати від установи, що видала документ, додаткові дані або необхідні роз'яснення.

Частина II. Правова допомога

Стаття 4

Надання правової допомоги

1. Установи юстиції Договірних Сторін надають правову допомогу у цивільних, сімейних і кримінальних справах відповідно до положень цієї Конвенції.

2. Установи юстиції надають правову допомогу й іншим установам по справах, зазначеним у пункті 1 цієї статті.

Стаття 5

Порядок зносин

При виконанні цієї Конвенції компетентні установи юстиції Договірних Сторін зносяться один з одним через свої центральні органи, якщо тільки цією Конвенцією не встановлений інший порядок зносин.

Стаття 6 Обсяг правової допомоги

Договірні Сторони надають один одному правову допомогу шляхом виконання процесуальних і інших дій, передбачених законодавством запитуваної Договірної Сторони, зокрема складання і пересилання документів, проведення обшуків, вилучення, пересилання і видачі речових доказів, проведення експертизи, допиту сторін, обвинувачених, свідків, експертів, порушення карного переслідування, озшуку і видачі осіб, що вчинили злочини, визнання і виконання судових рішень по цивільним справам, вироків у частині цивільного позову, виконавчих написів, а також шляхом вручення документів.

Стаття 7 Зміст і форма доручення про надання правової допомоги

1. У дорученні про надання правової допомоги повинно бути зазначено:

- а) найменування запитуваної установи;
- б) найменування запитуючої установи;
- в) найменування справи, по якій запитується правова допомога;
- г) імена і прізвища сторін, свідків, підозрюваних, підсудних, засуджених або потерпілих, їх місце проживання і місцеперебування, громадянство, заняття, а по кримінальних справах також місце і дата народження і, по можливості, прізвища й імена батьків; для юридичних осіб - їх найменування і місцезнаходження;
- д) при наявності представників осіб, зазначених у підпункті "г", їх імена, прізвища й адреси;
- е) зміст доручення, а також інші відомості, необхідні для його виконання;
- ж) по кримінальних справах також опис і кваліфікація вчиненого діяння і дані про розмір збитку, якщо він був заподіяний у результаті діяння.

2. У дорученні про вручення документа повинні бути також зазначена точна адреса одержувача і найменування документа, що вручається.

3. Доручення повинно бути підписане і скріплене гербовою печаткою запитуючої установи.

Стаття 8 Порядок виконання

1. При виконанні доручення про надання правової допомоги запитувана установа застосовує законодавство своєї країни. На прохання запитуючої установи вона може застосувати і процесуальні норми запитуючої Договірної Сторони, якщо тільки вони не суперечать законодавству запитуваної Договірної Сторони.

2. Якщо запитувана установа не компетентна виконати доручення, вона пересилає його компетентній установі і повідомляє про це запитуючу установу.

3. На прохання запитуючої установи запитувана установа своєчасно повідомляє її і зацікавленим сторонам про час і місце виконання доручення, для того щоб вони могли бути присутніми при виконанні доручення відповідно до законодавства запитуваної Договірної Сторони.

4. У випадку, якщо точна адреса зазначеного в дорученні особи невідома, запитувана установа приймає відповідно до законодавства Договірної Сторони, на території якої вона знаходиться, необхідні міри для встановлення адреси.

5. Після виконання доручення запитувана установа повертає документи запитуючій установі, у тому випадку, якщо правова допомога не могла бути зроблена, вона одночасно повідомляє про обставини, що перешкоджають виконанню доручення, і повертає документи запитуючій установі.

Стаття 9

Виклик свідків, потерпілих, цивільних позивачів, цивільних відповідачів,
їхніх представників, експертів

1. Свідок, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач і їх представники, а також експерт, який по виклику, врученому установою запитуваної Договірної Сторони, з'явиться в установу юстиції запитуючої Договірної Сторони, не може бути, незалежно від свого громадянства, притягнутий на її території до карної або адміністративної відповідальності, узятий під варту і підданий покаранню за діяння, зроблене до перетинання її державного кордону. Такі особи не можуть бути також притягнуті до відповідальності, узяті під варту або піддані покаранню в зв'язку з їх показаннями свідків або висновками як експертів у зв'язку з кримінальною справою, що є предметом розгляду.

2. Особи, зазначені в пункті 1 цієї статті, втрачають передбачену цим пунктом гарантію, якщо вони не залишать територію запитуючої Договірної Сторони, хоча і мають для цього можливість до закінчення 15 діб з того дня, коли допитуюча його установа юстиції повідомить їм, що надалі в їх присутності немає необхідності. У цей термін не зараховується час, протягом якого ці особи не зі своєї вини не могли залишити територію запитуючої Договірної Сторони.

3. Свідкові, експертів, а також потерпілому і його законному представникові запитуючої Договірної Сторони відшкодовуються витрати, пов'язані з проїздом і перебуванням у запитуючій державі, як і неодержана заробітна плата за дні відволікання від роботи; експерт має також право на винагороду за проведення експертизи. У виклику повинно бути зазначено, які виплати вправі одержати викликані особи; по їх клопотанню установа юстиції запитуючої Договірної Сторони виплачує аванс на покриття відповідних витрат.

4. Виклик свідка або експерта, що проживає на території однієї Договірної Сторони, в установу юстиції іншої Договірної Сторони не повинен містити погрози застосування засобів примусу у випадку неявки.

Стаття 10

Доручення про вручення документів

1. Запитувана установа юстиції здійснює вручення документів відповідно до порядку, що діє в її державі, якщо документи, що вручаються, написані на її мові або російською мовою або забезпечені завіреним перекладом на ці мови. В іншому випадку вона передає документи одержувачеві, якщо він згодний добровільно їх прийняти.

2. Якщо документи не можуть бути вручені за адресою, вказаній в дорученні, запитувана установа юстиції зі своєї ініціативи вживає заходів, необхідних для встановлення адреси. Якщо встановлення адреси запитуваною установою юстиції виявиться неможливим, вона повідомляє про це запитуючу установу і повертає їй документи, що підлягають врученню.

Стаття 11

Підтвердження вручення документів

Вручення документів засвідчується підтвердженням, підписаним особою, якій вручений документ, і скріпленням офіційною печаткою запитуваної установи, із зазначенням дати вручення і підписом працівника

установи, що вручає документ або виданий цією установою інший документ, у якому повинні бути зазначені спосіб, місце і час вручення.

Стаття 12

Повноваження дипломатичних представництв і консульських установ

1. Договірні Сторони мають право вручати документи власним громадянам через свої дипломатичні представництва або консульські установи.

2. Договірні Сторони мають право за дорученням своїх компетентних органів допитувати власних громадян через свої дипломатичні представництва або консульські установи.

3. У випадках, зазначених у пунктах 1 і 2 цієї статті, не можна застосовувати засобів примусу або погрозу ними.

Стаття 13

Дійсність документів

1. Документи, що на території однієї з Договірних Сторін виготовлені або засвідчені установою або спеціально на те уповноваженою особою в межах їх компетенції і за установленною формою і скріплені гербовою печаткою, приймаються на територіях інших Договірних Сторін без якого-небудь спеціального посвідчення.

2. Документи, що на території однієї з Договірних Сторін розглядаються як офіційні документи, користуються на територіях інших Договірних Сторін доказовою силою офіційних документів.

Стаття 14

Пересилання документів про цивільний стан і інших документів

Договірні Сторони зобов'язуються пересилати один одному на прохання без перекладу і безкоштовно свідчення про реєстрації актів цивільного стану, документи про освіту, трудовий стаж і інші документи, що стосуються особистих або майнових прав і інтересів громадян запитуваної Договірної Сторони й інших осіб, що проживають на її території.

Стаття 15

Інформація з правових питань

Центральні установи юстиції Договірних Сторін на прохання надають один одному відомості щодо діючого або того, що діяв на їх територіях внутрішнього законодавства і про практику його застосування установами юстиції.

Стаття 16

Встановлення адрес і інших даних

1. Договірні Сторони на прохання надають один одному у відповідності зі своїм законодавством допомогу при встановленні адрес осіб, що проживають на їх територіях, якщо це потрібно для здійснення прав їх громадян. При цьому запитуюча Договірна Сторона повідомляє наявні в неї дані для визначення адреси особи, зазначеного в проханні.

2. Установи юстиції Договірних Сторін надають один одному допомогу у встановленні місця роботи і доходів проживаючих на території запитуваної Договірної Сторони осіб, до яких в установах юстиції запитуючої Договірної Сторони пред'явлені майнові вимоги по цивільних, сімейних і кримінальних справах.

Стаття 17

Мова

У відношеннях один з одним при виконанні цієї Конвенції установи юстиції Договірних Сторін користуються державними мовами Договірних Сторін або російською мовою.

Стаття 18

Витрати, зв'язані з наданням правової допомоги

Запитувана Договірна Сторона не буде вимагати відшкодування витрат по наданню правової допомоги. Договірні Сторони самі несуть усі витрати, що виникли при наданні правової допомоги на їх територіях.

Стаття 19
Відмовлення в наданні правової допомоги

Прохання про надання правової допомоги може бути відхилено, якщо надання такої допомоги може завдати шкоди суверенітету або безпеці, або суперечить законодавству запитуваної Договірної Сторони.

РОЗДІЛ IV. ПРАВОВА ДОПОМОГА У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ
Частина I. Видача

Стаття 56
Обов'язок видачі

1. Договірні Сторони зобов'язуються відповідно до умов, передбаченими цією Конвенцією, за вимогою видавати один одному осіб, що знаходяться на їх території, для притягнення до кримінальної відповідальності або для приведення вироку у виконання.

2. Видача для притягнення до кримінальної відповідальності провадиться за такі діяння, які за законами запитуючої і запитуваної Договірних Сторін є карними і за здійснення яких передбачається покарання у виді позбавлення волі на термін не менше одного року або більш тяжке покарання.

3. Видача для приведення вироку у виконання провадиться за такі діяння, які відповідно до законодавства запитуючої і запитуваної Договірних Сторін є карними і за здійснення яких особу, видача якої потрібна, було засуджено до позбавлення волі на термін не менш шести місяців або до більш тяжкого покарання.

Стаття 57
Відмовлення у видачі

1. Видача не провадиться, якщо:

а) особа, видача якої потрібна, є громадянином запитуваної Договірної Сторони;

б) на момент одержання вимоги карне переслідування відповідно до законодавства запитуваної Договірної Сторони не може бути порушено або вирок не може бути приведено у виконання внаслідок закінчення терміну давності або з іншої законної підстави;

в) у відношенні особи, видача якої потрібна, на території запитуваної Договірної Сторони за той же злочин був винесений вирок або постанова про припинення провадження в справі, що вступила в законну силу;

г) злочин відповідно до законодавства запитуючої або запитуваної Договірної Сторони переслідується в порядку приватного обвинувачення (за заявою потерпілого).

2. У видачі може бути відмовлено, якщо злочин, у зв'язку з яким потрібна видача, здійснено на території запитуваної Договірної Сторони.

3. У випадку відмови у видачі запитуюча Договірна Сторона повинна бути інформована про підстави відмови.

Стаття 58

Вимога про видачу

1. Вимога про видачу повинна містити:

а) найменування запитуваної установи;

б) опис фактичних обставин діяння і текст закону запитуючої Договірної Сторони, на підставі якого це діяння визнається злочином;

в) прізвище, ім'я, по батькові особи, що підлягає видачі, її громадянство, місце проживання або перебування, по можливості опис зовнішності й інших відомостей про особу;

г) зазначення розміру збитку, заподіяного злочином.

2. До вимоги про видачу для здійснення карного переслідування повинна бути прикладена засвідчена копія постанови про заключення під варту.

3. До вимоги про видачу для приведення вироку у виконання повинні бути прикладена засвідчена копія вироку з відміткою про набрання законної сили і текст положення карного закону, на підставі якого особа засуджена. Якщо засуджений уже відбув частину покарання, повідомляються також дані про це.

4. Вимоги про видачу і додані до нього документи складаються відповідно до положень статті 17.

Стаття 59

Додаткові відомості

1. Якщо вимога про видачу не містить усіх необхідних даних, то запитувана Договірна Сторона може витребувати додаткові відомості, для чого встановлює термін до одного місяця. Цей термін може бути

продовжений ще до одного місяця за клопотанням запитуючої Договірної Сторони.

2. Якщо запитуюча Договірна Сторона не надасть у встановлений термін додаткових відомостей, то запитувана Договірна Сторона повинна звільнити особу, узятую під варту.

Стаття 60

Взяття під варту для видачі

Після одержання вимоги запитувана Договірна Сторона негайно вживає заходи до взяття під варту особи, видача якої вимагається, за винятком тих випадків, коли видача не може бути здійснена.

Стаття 61

Взяття під варту або затримка до одержання вимоги про видачу

1. Особа, видача якої потрібна, за клопотанням може бути узята під варту і до одержання вимоги про видачу. У клопотанні повинно бути посилення на постанову про узяття під варту або на вирок, що вступив у законну силу, і вказівка на те, що вимога про видачу буде представлена додатково. Клопотання про узяття під варту до одержання вимоги про видачу може бути передано поштою, телеграфом, телексом або телефаксом.

2. Особа може бути затримана і без клопотання, передбаченого в пункті 1 цієї статті, якщо маються передбачені законодавством підстави підозри, що вона зробила на території іншої Договірної Сторони злочин, що тягне за собою видачу.

3. Про узяття під варту або затримання до одержання вимоги про видачу необхідно негайно повідомити іншу Договірну Сторону.

Стаття 62

Звільнення особи, затриманої або узятої під варту

1. Особа, узята під варту відповідно до пункту 1 статті 61, повинна бути звільнена, якщо вимога про її видачу не надійде протягом одного місяця з дня взяття під варту.

2. Особа, затримана відповідно до пункту 2 статті 61, повинна бути звільнена, якщо вимога про її видачу не надійшла протягом терміну, передбаченого законодавством для затримки.

Стаття 63 Відстрочка видачі

Якщо особа, видача якої потрібна, притягнута до кримінальної відповідальності або засуджена за інший злочин на території запитуваної Договірної Сторони, її видача може бути відстрочена до припинення карного переслідування, приведення вироку у виконання або до звільнення від покарання.

Стаття 64 Видача на час

1. Якщо відстрочка видачі, передбачена статтею 63, може протягнути закінчення терміну давності карного переслідування або завдати шкоди розслідуванню злочину, особа, видача якої потрібна за клопотанням, може бути видана на час.

2. Видана на час особа повинна бути повернута після проведення дії по кримінальній справі, для якої вона була видана, але не пізніше, ніж через три місяці з дня передачі особи. В обґрунтованих випадках термін може бути продовжений.

Стаття 65 Колізія вимог про видачу

Якщо вимоги про видачу надійдуть від декількох держав, запитувана Договірна Сторона самостійно вирішує, яке з цих вимог повинно бути задоволене.

Стаття 66 Межі карного переслідування виданої особи

1. Без згоди запитуваної Договірної Сторони видану особу не можна притягти до карної відповідальності або покарати за здійснений до її видачі злочин, за який вона не була видана.

2. Без згоди запитуваної Договірної Сторони особа не може бути видана також третій державі.

3. Згода запитуваної Договірної Сторони не потрібна, якщо видана особа до закінчення одного місяця після закінчення карного провадження, а у випадку засудження - до закінчення одного місяця після відбуття покарання або звільнення від нього не залишить територію запитуючої

Договірної Сторони, або якщо вона туди добровільно повернеться. У цей термін не зараховується час, протягом якого видана особа не могла залишити територію запитуючої Договірної Сторони не зі своєї вини.

Стаття 67

Передача виданої особи

Запитувана Договірна Сторона повідомляє запитуючу Договірну Сторону про місце і час видачі. Якщо запитуюча Договірна Сторона не прийме особу, яка підлягає видачі, протягом 15 днів після поставленої дати передачі, ця особа повинна бути звільнена з-під варти.

Стаття 68

Повторна видача

Якщо видана особа ухилиться від карного переслідування або від відбуття покарання і повернеться на територію запитуваної Договірної Сторони, то за новою вимогою вона повинна бути видана без надання матеріалів, згаданих у статтях 58 і 59.

Стаття 69

Повідомлення про результати провадження по кримінальній справі

Договірні Сторони повідомляють один одного про результати провадження по кримінальній справі проти виданої їм особи. На прохання висилається і копія остаточного рішення.

Стаття 70

Транзитне перевезення

1. Договірна Сторона за клопотанням іншої Договірної Сторони дозволяє транзитне перевезення по своїй території осіб, виданих іншій Договірній Стороні третьою державою.

2. Клопотання про дозвіл такого перевезення розглядається в тому ж порядку, що і вимога про видачу.

3. Запитувана Договірна Сторона дозволяє транзитне перевезення таким способом, який вона вважає найбільш доцільним.

Стаття 71

Витрати, пов'язані з видачею і транзитним перевезенням

Витрати, пов'язані з видачею, несе Договірна Сторона, на території якої вони виникли, а витрати, пов'язані з транзитним перевезенням, - Договірна Сторона, що звернулася з клопотанням про таке перевезення.

Частина II. Здійснення карного переслідування

Стаття 72

Обов'язок здійснення карного переслідування

1. Кожна Договірна Сторона зобов'язується за дорученням іншої Договірної Сторони здійснювати у відповідності зі своїм законодавством карне переслідування проти власних громадян, підозрюваних у тому, який вони зробили на території запитуючої Договірної Сторони злочин.

2. Якщо злочин, за яким порушена справа, тягне цивільно-правові вимоги осіб, що зазнали збитків від злочину, ці вимоги при наявності їхнього клопотання про відшкодування збитку розглядаються в даній справі.

Стаття 73

Доручення про здійснення карного переслідування

1. Доручення про здійснення карного переслідування повинне містити:

- а) найменування запитуючої установи;
- б) опис діяння, у зв'язку з яким спрямоване доручення про здійснення переслідування;
- в) можливий більш точний час і місце здійснення діяння;
- г) текст положення закону запитуючої Договірної Сторони, на підставі якого діяння визнається злочином, а також текст інших законодавчих норм, що мають істотне значення для провадження в справі;
- д) прізвище й ім'я підозрюваної особи, її громадянство, а також інші відомості про особу;
- е) заяви потерпілих по кримінальних справах, порушених за заявою потерпілого, і заяви про відшкодування шкоди;
- ж) зазначення розміру збитку, заподіяного злочином.

До доручення додаються наявні в розпорядженні запитуючої Договірної Сторони матеріали карного переслідування, а також докази.

2. При направленні запитуючою Договірною Стороною порушеної кримінальної справи розслідування по цій справі продовжується запитуючою Договірною Стороною у відповідності зі своїм законодавством. Кожний документ, що знаходяться в справі, повинен бути засвідчений гербовою печаткою компетентної установи юстиції запитуючої Договірної Сторони.

3. Доручення і додані до нього документи складаються відповідно до положень статті 18.

4. Якщо обвинувачений у момент направлення доручення про здійснення переслідування утримується під вартою на території запитуючої Договірної Сторони, він доставляється на територію запитуючої Договірної Сторони.

Стаття 74

Повідомлення про результати карного переслідування

Запитувана Договірна Сторона зобов'язана повідомити запитуючу Договірну Сторону про остаточне рішення. На прохання запитуючої Договірної Сторони надається копія остаточного рішення.

Стаття 75

Наслідки ухвалення рішення

Якщо Договірній Стороні у відповідності зі статтею 72 було надано доручення про здійснення карного переслідування після набуття чинності вироку або прийняття установою запитуючої Договірної Сторони іншого остаточного рішення, кримінальна справа не може бути порушена установами запитуючої Договірної Сторони, а порушена ними справа підлягає припиненню.

Стаття 76

Пом'якшуюча або обтяжуюча відповідальність обставини

Кожна з Договірних Сторін при розслідуванні злочинів і розгляді кримінальних справ судами враховує передбачені законодавством Договірних Сторін пом'якшуючу й обтяжуючу відповідальність обставин незалежно від того, на території якої Договірної Сторони вони виникли.

Стаття 77

Порядок розгляду справ, підсудних судам двох або декількох Договірних Сторін

При обвинуваченні однієї особи або групи осіб у здійсненні декількох злочинів, справи які підсудні судам двох або більше Договірних Сторін, розглядає компетентний суд тієї Договірної Сторони, на території якої закінчене попереднє розслідування. У цьому випадку справа розглядається за правилами судочинства цієї Договірної Сторони.

Частина III. Спеціальні положення про правову допомогу за кримінальних справ

Стаття 78

Передача предметів

1. Договірні Сторони зобов'язуються на прохання передавати один одному:

а) предмети, що були використані при здійсненні злочину, що тягне видачу особи відповідно до цієї Конвенції, у тому числі знаряддя злочину; предмети, що були придбані в результаті злочину або як винагороду за нього, або ж предмети, які злочинець одержав замість предметів, придбаних у такий спосіб;

б) предмети, що можуть мати значення доказів у кримінальній справі; ці предмети передаються й у тому випадку, якщо видача злочинця не може бути здійснена через його смерть, втечі або з інших обставин.

2. Якщо запитуваної Договірної Сторони предмети, зазначені в пункті першому цієї статті, необхідні як докази в кримінальній справі, їх передача може бути відстрочена до закінчення провадження в справі.

3. Права третіх осіб на передані предмети залишаються в силі. Після закінчення провадження в справі ці предмети повинні бути безоплатно повернуті Договірній Стороні, яка їх передала.

Стаття 79

Повідомлення про обвинувальні вироки і відомості про судимості

1. Кожна з Договірних Сторін буде щорічно повідомляти іншим Договірним Сторонам відомості про обвинувальні вироки, що вступили в законну силу, винесених її судами у відношенні громадян відповідної

Договірної Сторони, одночасно пересилаючи наявні відбитки пальців засуджених.

2. Кожна з Договірних Сторін надає іншим Договірним Сторонам безкоштовно на їхнє прохання відомості про судимості осіб, засуджених раніше її судами, якщо ці особи залучаються до кримінальної відповідальності на території запитуючої Договірної Сторони.

Стаття 80

Порядок зносин з питань видачі і карного переслідування

Зносини з питань видачі, карного переслідування, а також виконання слідчих доручень, що торкаються прав громадян і потребуючих санкцій прокурора, здійснюються генеральними прокурорами (прокурорами) Договірних Сторін.

РОЗДІЛ V. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 81

Питання застосування цієї Конвенції

Питання, що виникають при застосуванні цієї Конвенції, вирішуються компетентними органами Договірних Сторін по взаємному узгодженню.

Стаття 82

Співвідношення Конвенції з міжнародними договорами

Ця Конвенція не торкається положень інших міжнародних договорів, учасниками яких є Договірні Сторони.

Стаття 83

Порядок набуття чинності

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації її державами, що підписали. Ратифікаційні грамоти здаються на збереження Урядові Республіки Білорусь, що виконує функції депозитарію цієї Конвенції.

2. Ця Конвенція набуває чинності на тридцятий день, вважаючи з дня здачі на збереження депозитарію третьої ратифікаційної грамоти. Для держави, ратифікаційна грамота якої буде здана на збереження депозитарію після набуття чинності цієї Конвенції, вона набуває чинності на тридцятий

день, вважаючи з дня здачі на збереження депозитарію його ратифікаційної грамоти.

Стаття 84
Термін дії Конвенції

1. Ця Конвенція діє протягом п'яти років із дня набрання чинності. Після закінчення цього терміну Конвенція автоматично продовжується щоразу на новий п'ятирічний період.

2. Кожна Договірна Сторона може вийти з цієї Конвенції, направивши письмове повідомлення про це депозитарію за 12 місяців до закінчення поточного п'ятирічного терміну її дії.

Стаття 85
Дія в часі

Дія цієї Конвенції поширюється і на правовідносини, що виникли до її набуття чинності.

3.4. Статут міжнародної організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ
(витяг)

Дата вчинення: 13.06.1956

Дата вступу України: 04.11.1992

Дата набрання чинності для України: 04.11.1992

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Організація, що іменується «МІЖНАРОДНОЮ КОМІСІЄЮ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ», віднині називається: «МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ - ІНТЕРПОЛ». Місце її розташування знаходиться у Франції.

Стаття 2

Її цілями є:

(1) забезпечувати та підтримувати найширшу взаємну допомогу між усіма органами кримінальної поліції в межах законодавства різних країн та в дусі Загальної декларації прав людини;

(2) створювати та розвивати всі інституції, які можуть ефективно сприяти попередженню та припиненню загальнокримінальних злочинів.

Стаття 3

Організації суворо заборонено здійснювати будь-яке втручання або діяльність політичного, військового, релігійного або расового характеру.

4. ЗРАЗКИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ

4.1. Запит про міжнародну правову допомогу

Компетентним органам
Республіки Білорусь

ЗАПИТ

про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні

№ xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

місто _____

_____ 20__ року

I. Вступ

Служба безпеки України висловлює свою високу повагу компетентним органам Республіки Білорусь та на підставі Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 року має честь звернутися із запитом про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx від xx.xx.xxxx за ознаками злочинів, передбачених:

- частиною 4 статті 447 Кримінального кодексу України (участь найманця у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях);
- частиною 3 статті 110 Кримінального кодексу України (умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, які призвели до загибелі людей або інших тяжких наслідків);
- частиною 5 статті 260 Кримінального кодексу України (участь у складі не передбачених законом збройних формувань у нападі на підприємства, установи, організації чи на громадян, що призвело до загибелі людей чи інших тяжких наслідків).

Досудове розслідування у вказаному кримінальному провадженні здійснюється слідчими Головного слідчого управління Служби безпеки України, а процесуальне керівництво – прокурорами Офісу Генерального прокурора.

Проведення в указаному кримінальному провадженні окремих слідчих і процесуальних дій на території Республіки Білорусь пов'язано з необхідністю дослідження обставин вербування, фінансування, матеріального забезпечення, навчання найманців, з числа громадян різних країн, в тому числі Республіки Білорусь, з метою використання їх проти України у збройному конфлікті з Російською Федерацією на території

України, в тому числі воєнних та насильницьких діяч, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу України, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади та порушення територіальної цілісності України, а також обставин використання вказаних найманців у складі збройних формувань Російської Федерації у збройному конфлікті проти України на території України, що призвело до загибелі людей.

Служба безпеки України просить, щоб компетентні органи Республіки Білорусь зберігали конфіденційність змісту цього запиту наскільки це можливо згідно з законодавством Республіки Білорусь, оскільки розголошення відомостей цього запиту може призвести до втрати доказів та перешкодити встановленню істини у кримінальному провадженні.

II. Обставини вчинення кримінальних правопорушень.

Досудовим розслідуванням встановлено, що починаючи з 2014 року по теперішній час, з метою зміни меж території та державного кордону України, на порушення порядку встановленого Конституцією України, громадяни Республіки Білорусь, які відповідно до статті 47 Додаткового протоколу I 1977 року до Женевських конвенцій про захист жертв війни, є найманцями, в порушення Міжнародної конвенції про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 1989 року, беруть участь у складі іррегулярних не передбачених законом збройних формувань Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей у збройному конфлікті проти України, що призвело до загибелі людей та інших тяжких наслідків.

На теперішній час досудовим розслідуванням встановлюються конкретні факти участі у збройному конфлікті проти України, а також незаконні збройні формування Російської Федерації, до складу яких входили/входять громадяни Республіки Білорусь:

- 1) Молодій Віталій Олегович (повні анкетні дані).
- 2) Петренко Петро Петрович (повні анкетні дані).

При цьому встановлено, що вказані особи отримували грошову винагороду за участь у незаконних збройних формуваннях, які починаючи з 2014 року по теперішній час ведуть бойові дії проти Збройних Сил України на тимчасово окупованих територіях України у Донецькій та Луганській областях, а отримані кошти останні витрачали на власні потреби, в тому числі на придбання об'єктів нерухомості, земельних ділянок і транспортних засобів та розміщували на банківських рахунках.

На даний час, у даному кримінальному провадженні жодній особі, в тому числі зазначеним громадянам Республіки Білорусь, про підозру у вчиненні злочинів не повідомлялося.

Показання вищевказаних громадян Республіки Білорусь, а також їх близьких родичів та членів сім'ї, мають важливе значення для всебічного, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

Ураховуючи те, що вказані особи є громадянами Республіки Білорусь, виникла необхідність у зверненні до компетентних органів Республіки Білорусь із запитом про міжнародну правову допомогу щодо встановлення їх місцезнаходження, їх близьких родичів та членів сім'ї, а також допиту їх як свідків, одержання від компетентних органів Республіки Білорусь документів та інформації стосовно вказаних осіб.

III. Запитувана правова допомога.

З огляду на вищевикладене, у зв'язку з необхідністю забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування у кримінальному провадженні та вирішення питання щодо відповідальності винних осіб, Служба безпеки України звертається до компетентних органів Республіки Білорусь з ввічливим проханням розглянути цей запит та надати міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx від xx.xx.xxxx, яка полягає у проведенні на території Республіки Білорусь наступних процесуальних та слідчих дій:

1. Встановити місцезнаходження зазначених у Розділі II осіб, та провести їх допит в якості свідків з питань, зазначених в Додатку 1, який додається до даного запиту.

2. Отримати з відповідних компетентних органів Республіки Білорусь відомості щодо громадянства даних осіб, а також завірені копії документів, які посвідчують осіб, у тому числі виготовлені у процесі оформлення паспорту громадянина Республіки Білорусь та паспорту для виїзду за кордон, як у паперовому так і в електронному вигляді, в яких наявний фотознімок вищевказаних осіб та з урахуванням всіх внесених змін, у тому числі підтверджуючих місце їх реєстрації та фактичного проживання.

3. Надати інформацію про нерухоме майно та транспортні засоби, які набуті зазначеними особами у власність з 2014 року по теперішній час, а також інформацію про наявність у вказаних осіб у банківських установах розрахункових рахунків, вкладів, депозитів та банківських скриньок, якими вони користувалися з 2014 року по теперішній час, якщо такі відомості

містяться у відкритих інформаційних системах і доступ до них не потребує дозволу прокурора чи суду.

4. Отримати з відповідних компетентних органів Республіки Білорусь відомості про факти, спосіб та обставини перетину кордону вказаними громадянами за період з 2014 року по теперішній час, в тому числі дані щодо транспортного засобу, на якому здійснювався перетин кордону.

5. Отримати з відповідних компетентних органів Республіки Білорусь відомості щодо контактних номерів телефонів мобільного зв'язку, які в період з 2014 року по теперішній час перебували в користуванні вищевказаних осіб.

6. Надати відомості щодо наявності кримінальних проваджень стосовно вищевказаних осіб, у яких проводилось досудове розслідування компетентними правоохоронними органами Республіки Білорусь або здійснювався судовий розгляд судами Республіки Білорусь, зокрема, відомості про: найменування даних кримінальних проваджень, дату їх початку, орган, який проводив досудове розслідування, обставин скоєних злочинів, норм кримінального законодавства Республіки Білорусь, які передбачають кримінальну відповідальність за скоєні діяння, дату повідомлення про підозру та висунення обвинувачення даним особам, суд, який здійснював судовий розгляд кримінальних проваджень, остаточні судові рішення, ухвалені за результатами судового розгляду проваджень. Крім того, надати належним чином завірені копії матеріалів відповідних кримінальних проваджень/судових справ, які містять докази вчинення вказаними особами злочинів.

7. Встановити місцезнаходження та допитати в якості свідків близьких родичів та членів сім'ї (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, рідний брат, рідна сестра, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі) вищевказаних громадян Республіки Білорусь щодо їх участі у збройному конфлікті проти України з питань, зазначених у Додатку 2, який додається до даного запиту.

IV. Процедура виконання запиту.

Запитувані слідчі та процесуальні дії просимо виконати згідно із законодавством Республіки Білорусь, а також, якщо це не суперечить законодавству Республіки Білорусь, з дотриманням окремих вимог законодавства України, зокрема ознайомити свідків з їх процесуальними правами та обов'язками (додаток № 5).

Отримання зазначених у запиті відомостей та документів, відповідно до законодавства України, не потребує дозволу прокурора чи суду (витяг із Кримінального процесуального кодексу України додається в додатку № 4).

У той же час гарантуємо, що дані, отримані у результаті виконання запиту, не будуть передані третім особам, будуть використані виключно при розслідуванні та судовому розгляді даного кримінального провадження.

Служба безпеки України запевняє, що запит складений у повній відповідності до законодавства України, уповноваженою на це особою та у межах наданих їй повноважень.

Також запевняємо, що кримінальне провадження не має на меті політичного переслідування, вказані кримінальні правопорушення не є податковими і політичними правопорушеннями та з політичними правопорушеннями не пов'язані.

V. Контактні особи.

У разі виникнення будь-яких запитань щодо цього запиту або його виконання, прошу зв'язатися із заступником начальника управління нагляду та інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту, Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора Ремом Василем Ігоровичем, який володіє українською, англійською та російською мовами, за телефоном +380501111111, e-mail: igor@gp.gov.ua.

У разі неможливості виконати цей запит, просимо повідомити про причини, які унеможливають його виконання та умови, за яких він може бути виконаний.

Служба безпеки України заздалегідь вдячна за позитивний розгляд запиту і, користуючись нагодою, висловлює Вам свою повагу.

Додатки:

1. Запитання, адресовані під час допиту в якості свідка громадянину Республіки Білорусь, який вказаний в пункті 1 розділу III

запиту про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, на 3 аркушах (Додаток 1).

2. Запитання, адресовані під час допиту в якості свідків особам, які вказані в пункті 7 розділу III запиту про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, на 3 аркушах (Додаток 2).

3. Витяг з Кримінального кодексу України на 3 аркушах (Додаток 3).

4. Витяг з Кримінального процесуального кодексу України на 4 аркушах (Додаток 4).

5. Витяги з Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України для використання під час проведення допиту свідків на 4 аркушах (Додаток 5).

Слідчий в особливо важливих справах
1 відділу 1 управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

«ПОГОДЖЕНО»

Заступник начальника другого відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту, управління нагляду та інформаційно-аналітичної роботи у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту, Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту
Офісу Генерального прокурора

Петро ОЛЕЖКО

Додаток 1

Запитання, адресовані під час допиту в якості свідка громадянам Республіки Білорусь, які вказані в пункті 1 розділу III запити про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxx:

1. Яке Ваше прізвище, ім'я, по-батькові?
2. Яка дата та місце Вашого народження?
3. Яка у Вас національність?
4. Яке у Вас громадянство?
5. За якою адресою Ви проживаєте у Республіці Білорусь?
6. Яку освіту та в яких навчальних закладах Ви отримали?
7. Чи працюєте Ви десь на даний час, якщо так, то де, ким та з якого часу перебуває на відповідній посаді?
8. Які ідентифікаційні ознаки паспорта, що посвідчує Вашу особу у державі, громадянином якої Ви являетесь (серія, номер, ким та коли виданий)?
9. Чи маєте Ви закордонний паспорт, якщо так, то які його ідентифікаційні ознаки (серія, номер, ким та коли виданий)?
10. Чи притягувались Ви коли-небудь до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень? Якщо так, то коли, яким судом, за що та за вчинення яких кримінальних правопорушень?
11. Якими контактним телефонними номерами мобільного зв'язку Ви користувались з 2014 року по теперішній час?
12. Які облікові записи Ви маєте у соціальних мережах?
13. Чи проходили Ви коли-небудь військову службу у Збройних Силах Республіки Білорусь чи інших держав, в тому числі у приватних військових кампаніях, незаконних збройних формуваннях?
14. Якщо так, то в який період часу, де, у яких збройних силах чи військових формуваннях, у якому роді військ, званні, на якій посаді та за яких обставин проходили дану військову службу?
15. Які військові службові обов'язки при цьому виконували?
16. Чи проходите якусь військову службу на даний час?
17. Чи приймали Ви участь у миротворчих місіях, операціях та бойових діях?
18. Якщо так, то у який період часу, у яких країнах, у яких збройних формуваннях та які виконували при цьому військові службові обов'язки?
19. Чи приймали Ви безпосередню участь у складі незаконних збройних формувань на тимчасово окупованих територіях України у Донецькій та Луганській областях у збройному конфлікті проти України?

20. Якщо так, то з якою метою, в який період часу, у складі яких збройних формувань, на якій посаді та у якому званні?

21. Що входило до Ваших військових службових обов'язків?

22. Хто був Вашим командиром?

23. Хто ще з Вами приймав участь у складі даних збройних формувань?

24. Які у них прізвища, імена, по-батькові, позивні, прізвиська, дати народження, громадянство, національність, місця проживання, контактні номери мобільних телефонів, облікові записи у соціальних мережах тощо?

25. На яких посадах та у яких званнях вони перебували?

26. Які виконували військові службові обов'язки?

27. Чи були серед даних осіб інші громадяни Республіки Білорусь?

28. Яким чином, де та коли Ви були завербовані для участі у складі відповідних збройних формувань?

29. Чи підтримуєте Ви на даний час контакти з особами, які Вас завербували?

30. Коли, де саме, при яких обставинах та у який спосіб Ви перетнули державний кордон України та потрапили на непідконтрольну українській владі територію Донецької та Луганської областей?

31. Коли, при яких обставинах та у який спосіб Ви прибули до місця дислокації незаконних збройних формувань «Луганська народна республіка» та «Донецька народна республіка» на східній території України?

32. Де саме дані незаконні збройні формування дислокувались?

33. Коли, при яких обставинах та у який спосіб Ви вступили до рядів відповідних незаконних збройних формувань «Луганська народна республіка» та «Донецька народна республіка»?

34. Чи входили Ви до складу інтернаціональних підрозділів, спеціально утворених в структурі незаконних збройних формувань «Луганської народної республіки» та «Донецької народної республіки»?

35. Якщо так, то які посади обіймали та виконували обов'язки у вказаних підрозділах?

36. Чи брали Ви безпосередню активну участь у бойових діях проти Збройних Сил України на Сході України?

37. Якщо так, то де, коли, з яких міркувань, при яких обставинах та у складі яких підрозділів?

38. Які види зброї, військової техніки та боеприпасів Ви застосовували під час участі у бойових діях проти Збройних Сил України на Сході України?

39. Хто саме, де, коли та при яких обставинах видавав Вам відповідну зброю, військову техніку та боєприпаси?

40. Кому саме Ви підпорядковувались під час участі у бойових діях проти української армії на Сході України?

41. Коли, хто саме та при яких обставинах віддавав Вам накази, розпорядження про застосування зброї, військової техніки та боєприпасів, визначав порядок і обсяг їх виконання?

42. Чи віддавали Ви під час даних бойових дій будь-яким іншим особам такі накази, розпорядження?

43. Якщо так, то кому, коли та при яких обставинах?

44. Коли, де, з яких міркувань, при яких обставинах, у складі яких підрозділів, по яких позиціях і підрозділах української армії, населених пунктах і місцевих мешканцях Донецької та Луганської областей України Ви, використовуючи зброю, військову техніку та бойові припаси, здійснювали активні бойові дії, обстріли, збройні напади (наступи), терористичні акти та диверсії?

45. Які були наслідки вищевказаних активних бойових дій, обстрілів, збройних нападів (наступів), терористичних актів та диверсій?

46. Хто, коли, де, при яких обставинах та як саме постраждав (помер, отримав будь-які тілесні ушкодження) внаслідок цих дій?

47. Коли, де, при яких обставинах та яке саме майно було знищено (пошкоджене) внаслідок цих дій?

48. Чи відомо Вам кому саме належало дане майно?

49. З якою періодичністю та в якому обсязі Ви отримували грошову винагороду або інше матеріальне заохочення за участь в складі даних збройних формувань?

50. Яким чином здійснювалось фінансування та матеріальне забезпечення відповідних збройних формувань?

51. Чи покидали Ви коли-небудь територію Донецької та Луганської областей, будучи уже членом незаконних збройних формувань «Луганська народна республіка» та «Донецька народна республіка»?

Запитання підготував:

Слідчий в особливо важливих справах

1 відділу 1 управління досудового розслідування

Головного слідчого управління СБ України

старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

Додаток 2

Запитання, адресовані під час допиту в якості свідків особам, які вказані в пункті 7 розділу III запиту про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx:

1. Яке Ваше прізвище, ім'я, по-батькові?
2. Яка дата та місце Вашого народження?
3. Яка у Вас національність?
4. Яке у Вас громадянство?
5. За якою адресою Ви проживаєте у Республіці Білорусь?
6. Яку освіту та в яких навчальних закладах Ви отримали?
7. Чи працюєте Ви десь на даний час, якщо так, то де, ким та з якого часу перебуває на відповідній посаді?
8. Які ідентифікаційні ознаки паспорта, що посвідчує Вашу особу у державі, громадянином якої Ви являєтесь (серія, номер, ким та коли виданий)?
9. Чи маєте Ви закордонний паспорт, якщо так, то які його ідентифікаційні ознаки (серія, номер, ким та коли виданий)?
10. Чи знайомі Ви з особами на ім'я: Петренко Петро Петрович, Молодій Віталій Олегович стосовно яких здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx?
11. Якщо так, то з якого часу, у яких відносинах з ними перебуваєте, за яких обставин з ними познайомились, з якою періодичністю бачитесь, про що спілкуєтесь, коли востаннє та за яких обставин з ними бачились та спілкувались?
12. Що Вам відомо з приводу прізвища, ім'я, по-батькові даних осіб, їх національності, громадянства, дати та місця народження, адрес реєстрації та фактичного місця проживання, ідентифікаційних ознак документів, що посвідчують їх особу, ступеня освіти та навчальних закладів, в яких вони її отримували, місця роботи та посад, які вони там обіймали, контактних номерів телефонів, якими останні користувались та користуються на теперішній час, їх облікових записів у соціальних мережах?
13. Чи відомо Вам щось з приводу наявності судимостей у даних осіб за вчинення кримінальних правопорушень? Якщо так, то що саме?
14. Чи маєте Ви спільних родичів, друзів, знайомих з даними особами?
15. Якщо так, то кого саме, які у них прізвище, імена, по-батькові, дати народження, ідентифікаційні ознаки документів, що посвідчують їх особу, адреси місць проживання, контактні номери телефонів та облікові записи у соціальних мережах?

16. Чи відомо Вам щось про наявність у власності даних осіб рухомого та нерухомого майна, в тому числі їх місця знаходження, дата набуття у власність?

17. Чи відомо Вам щось про наявність у даних осіб рахунків, відкритих у банківських установах?

18. Чи відомо Вам щось з приводу проходження даними особами військової служби у Збройних Силах Республіки Білорусь чи інших держав, в тому числі у приватних військових кампаніях, незаконних збройних формуваннях?

19. Якщо так, то чи можете повідомити в який період часу, де, у яких збройних силах чи військових формуваннях, у якому роді військ, званні, на якій посаді та за обставин останні проходили військову службу?

20. Які військові службові обов'язки вони виконували?

21. Чи проходять останні на теперішній час військову службу?

22. Якщо ні, то за яких обставин та коли вони з неї звільнились?

23. Чи відомо Вам щось з приводу приймання участі даними особами у миротворчих місіях, операціях та бойових діях?

24. Якщо так, то чи можете повідомити у який період часу, у яких країнах, у яких збройних формуваннях останні її приймали та які виконували при цьому військові службові обов'язки?

25. Чи відомо Вам щось з приводу участі даних осіб у складі незаконних збройних формувань на тимчасово окупованих територіях України у Донецькій та Луганській областях у збройному конфлікті проти України?

26. Якщо так, то чи володієте Ви інформацією щодо періоду часу, упродовж якого дані особи приймали участь у відповідних збройних формуваннях, особливостей та будь-яких інших ідентифікаційних ознак даних збройних формувань, посад, які вказані особи обіймали у цих формуваннях, їх військових звань, виконуваних ними військових службових обов'язків, місця дислокації даних збройних формувань, їх командирів, однослужбовців, які проходили разом з ними військову службу, часу, способу та обставин, за яких дані особи перетнули державний кордон України та потрапили на непідконтрольну українській владі територію Донецької та Луганської областей для участі у відповідних незаконних збройних формуваннях, особливостей фінансування даних незаконних військових формувань, бойових дій, у яких останні брали безпосередню участь у складі цих військових формувань, фактів використання даними особами зброї, військової техніки та бойових припасів, здійснення ними активних бойових дій, обстрілів, збройних нападів (наступів), терористичних актів та диверсій стосовно позицій військовослужбовців

Збройних Сил України або щодо цивільного населення, отриманих в результаті наслідків, фактів вбивств чи нанесення тілесних ушкоджень даними особами військовослужбовцям Збройних Сил України або ж цивільним особам під час участі у збройному конфлікті проти України, фактів знищення чи пошкодження даними особами майна під час здійснення відповідних активних бойових дій, власників даного майна, суб'єктів, які віддавали даним особам накази та розпорядження про застосування зброї, військової техніки та боєприпасів, визначення порядку і обсягу їх виконання, обставин, за яких дані особи були завербовані для участі у відповідних незаконних збройних формуваннях, суб'єктів, які здійснювали відповідне вербування, грошової винагороди або іншої матеріальної вигоди, яку дані особи отримували за участь у складі цих формувань, періодичності їх виплати?

27. Чи маєте Ви будь-які документи, фото-, відеоматеріали, якими підтверджуються Ваші показання? (у позитивному випадку, за добровільною письмовою заявою свідка просимо отримати від останнього завірені копії цих матеріалів та документів).

Запитання підготував:

Слідчий в особливо важливих справах

1 відділу 1 управління досудового розслідування

Головного слідчого управління СБ України

старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

Витяг з Кримінального кодексу України

Стаття 12. Класифікація кримінальних правопорушень

1. Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

2. Кримінальним проступком є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

3. Злочини поділяються на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі.

4. Нетяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

5. Тяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років.

6. Особливо тяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі.

7. Ступінь тяжкості злочину, за вчинення якого передбачене одночасно основне покарання у виді штрафу та позбавлення волі, визначається виходячи зі строку покарання у виді позбавлення волі, передбаченого за відповідний злочин.

Стаття 110. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України

1. Умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років з конфіскацією майна або без такої.

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені особою, яка є представником влади, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або поєднані з розпалюванням національної чи релігійної ворожнечі, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, які призвели до загибелі людей або інших тяжких наслідків, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі з конфіскацією майна або без такої.

Стаття 260. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань

1. Створення не передбачених законами України воєнізованих формувань або участь у їх діяльності -

карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з конфіскацією майна або без такої.

2. Створення не передбачених законом збройних формувань або участь у їх діяльності -

карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією майна або без такої.

3. Керівництво зазначеними в частинах першій або другій цієї статті формуваннями, їх фінансування, постачання їм зброї, боєприпасів, вибухових речовин чи військової техніки -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої.

4. Участь у складі передбачених частинами першою або другою цієї статті формувань у нападі на підприємства, установи, організації чи на громадян -

карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

5. Діяння, передбачене частиною четвертою цієї статті, що призвело до загибелі людей чи інших тяжких наслідків, -

карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

6. Звільняється від кримінальної відповідальності за цією статтею особа, яка перебувала в складі зазначених у цій статті формувань, за дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вона добровільно вийшла з такого формування і повідомила про його існування органи державної влади чи органи місцевого самоврядування.

Примітка. 1. Під воєнізованими слід розуміти формування, які мають організаційну структуру військового типу, а саме: єдиноначальність, підпорядкованість та дисципліну, і в яких проводиться військова або стройова чи фізична підготовка.

2. Під збройними формуваннями слід розуміти воєнізовані групи, які незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю.

Стаття 447. Найманство

1. Вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання найманців з метою використання у збройних конфліктах, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності, а також використання найманців у збройних конфліктах, воєнних або насильницьких діях -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

2. Ті самі діяння, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, що призвели до загибелі людини, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі з конфіскацією майна або без такої.

4. Участь найманця у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

5. Найманець звільняється від кримінальної відповідальності за дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, якщо він до притягнення до кримінальної відповідальності добровільно припинив участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях та повідомив про свою участь у конфлікті, воєнних або насильницьких діях або іншим чином сприяв припиненню або розкриттю злочинів, передбачених частинами першою - третьою цієї статті, якщо в його діях немає складу іншого злочину.

Примітка. Під найманцем у цій статті слід розуміти особу, яка:

1) спеціально завербована в Україні чи за її межами для того, щоб брати на території України чи території інших держав участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на насильницьку

зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності;

2) бере участь у воєнних або насильницьких діях з метою одержання будь-якої особистої вигоди;

3) не є ні громадянином (підданим) сторони, що перебуває у конфлікті, ні особою, яка постійно на законних підставах проживає на території, яка контролюється стороною, що перебуває у конфлікті;

4) не входить до особового складу збройних сил держави, на території якої здійснюються такі дії;

5) не послана державою, яка не є стороною, що перебуває у конфлікті, для виконання офіційних обов'язків як особи, яка входить до складу її збройних сил.

Витяг правильний:

Слідчий в особливо важливих справах

1 відділу 1 управління досудового розслідування

Головного слідчого управління СБ України

старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

Витяг з Кримінального процесуального кодексу України

Стаття 93. Збирання доказів

1. Збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом.

2. Сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених цим Кодексом.

3. Сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

Ініціювання стороною захисту, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, проведення слідчих (розшукових) дій здійснюється шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому статтею 220 цього Кодексу. Постанова слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій може бути оскаржена слідчому судді.

4. Докази можуть бути одержані на території іноземної держави в результаті здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Стаття 95. Показання

1. Показання - це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження.

2. Підозрюваний, обвинувачений, потерпілий мають право давати показання під час досудового розслідування та судового розгляду.

3. Свідок зобов'язаний давати показання слідчому, прокурору, слідчому судді та суду, а експерт - слідчому судді та суду в установленому цим Кодексом порядку.

4. Суд може обґрунтовувати свої висновки лише на показаннях, які він безпосередньо сприймав під час судового засідання або отриманих у порядку, передбаченому статтею 225 цього Кодексу. Суд не вправі обґрунтовувати судові рішення показаннями, наданими слідчому, прокурору, або посилатися на них.

5. Особа дає показання лише щодо фактів, які вона сприймала особисто, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом.

6. Висновок або думка особи, яка дає показання, можуть визнаватися судом доказом, лише якщо такий висновок або думка корисні для ясного розуміння показань (їх частини) і ґрунтуються на спеціальних знаннях в розумінні статті 101 цього Кодексу.

7. Якщо особа, яка дає показання, висловила думку або висновок, що ґрунтується на спеціальних знаннях у розумінні статті 101 цього Кодексу, а суд не визнав їх недопустимими доказами в порядку, передбаченому частиною другою статті 89 цього Кодексу, інша сторона має право допитати особу згідно з правилами допиту експерта.

8. Сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою пояснення, які не є джерелом доказів, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Стаття 223. Вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій

1. Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

2. Підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети.

3. Слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Перед проведенням слідчої (розшукової) дії особам, які беруть у ній участь, роз'яснюються їх права і обов'язки, передбачені цим Кодексом, а також відповідальність, встановлена законом.

4. Проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного.

5. У разі отримання під час проведення слідчої (розшукової) дії доказів, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, слідчий, прокурор зобов'язаний провести відповідну слідчу (розшукову) дію в повному обсязі, долучити складені процесуальні документи до матеріалів досудового розслідування та надати їх суду у випадку звернення з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

6. Слідча (розшукова) дія, що здійснюється за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, проводиться за участю особи, яка її ініціювала, та (або) її захисника чи представника, крім випадків, коли через специфіку слідчої (розшукової) дії це неможливо або така особа письмово відмовилася від участі в ній.

Під час проведення такої слідчої (розшукової) дії присутні особи, що її ініціювали, мають право ставити питання, висловлювати свої пропозиції, зауваження та заперечення щодо порядку проведення відповідної слідчої (розшукової) дії, які заносяться до протоколу.

7. Слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляду трупа, в тому числі пов'язаного з ексгумацією, слідчого експерименту, освідчування особи. Винятками є випадки застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії. Поняті можуть бути запрошені для участі в інших процесуальних діях, якщо слідчий, прокурор вважатиме це за доцільне.

Обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії.

Понятими не можуть бути потерпілий, родичі підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, працівники правоохоронних органів, а також особи, заінтересовані в результатах кримінального провадження.

Зазначені особи можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної слідчої (розшукової) дії.

8. Слідчі (розшукові) дії не можуть проводитися після закінчення строків досудового розслідування, крім їх проведення за дорученням суду у

випадках, передбачених частиною третьою статті 333 цього Кодексу. Будь-які слідчі (розшукові) або негласні слідчі (розшукові) дії, проведені з порушенням цього правила, є недійсними, а встановлені внаслідок них докази - недопустимими.

Стаття 224. Допит

1. Допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати. Кожний свідок допитується окремо, без присутності інших свідків.

2. Допит не може продовжуватися без перерви понад дві години, а в цілому - понад вісім годин на день.

3. Перед допитом встановлюється особа, роз'яснюються її права, а також порядок проведення допиту. У разі якщо вік особи не встановлено, але є підстави вважати, що особа є малолітньою або неповнолітньою, до встановлення віку такої особи її допит проводиться за правилами, передбаченими для допиту малолітньої або неповнолітньої особи. У разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілий - за давання завідомо неправдивих показань. За необхідності до участі в допиті залучається перекладач.

4. У разі відмови підозрюваного відповідати на запитання, давати показання особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви.

5. Під час допиту може застосовуватися фотозйомка, аудіо- та/або відеозапис.

6. Допитувана особа має право використовувати під час допиту власні документи і нотатки, якщо її показання пов'язані з будь-якими обчисленнями та іншими відомостями, які важко зберегти в пам'яті.

7. За бажанням допитуваної особи вона має право викласти свої показання власноручно. За письмовими показаннями особи їй можуть бути поставлені додаткові запитання.

8. Особа має право не відповідати на запитання з приводу тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона у законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, професійна таємниця захисника, таємниця нарадчої кімнати тощо) або які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення, а також щодо службових осіб, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії, та осіб, які конфіденційно співпрацюють із органами досудового розслідування.

9. Слідчий, прокурор має право провести одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях. На початку такого допиту встановлюється, чи знають викликані особи одна одну і в яких стосунках вони перебувають між собою. Свідки попереджаються про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілі - за давання завідомо неправдивих показань.

Викликаним особам по черзі пропонується дати показання про ті обставини кримінального провадження, для з'ясування яких проводиться допит, після чого слідчим, прокурором можуть бути поставлені запитання. Особи, які беруть участь у допиті, їх захисники чи представники мають право ставити одна одній запитання, що стосуються предмета допиту.

Оголошення показань, наданих учасниками допиту на попередніх допитах, дозволяється лише після давання ними показань.

У кримінальних провадженнях щодо злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, а також щодо злочинів, вчинених із застосуванням насильства або погрозою його застосування, одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей в їхніх показаннях не може бути проведений за участю малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого разом з підозрюваним.

Витяг правильний:

Слідчий в особливо важливих справах
1 відділу 1 управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

Витяги з Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України та Кримінального кодексу України для використання під час проведення допиту свідків

Конституція України

Стаття 63.

Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Кримінальний процесуальний кодекс України

Стаття 18. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї

1. Жодна особа не може бути примушена визнати свою винуватість у вчиненні кримінального правопорушення або примушена давати пояснення, показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею кримінального правопорушення.

2. Кожна особа має право не говорити нічого з приводу підозри чи обвинувачення проти неї, у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання, а також бути негайно повідомленою про ці права.

3. Жодна особа не може бути примушена давати пояснення, показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні її близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення.

Стаття 65. Свідок

1. Свідком є фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань.

2. Не можуть бути допитані як свідки:

1) захисник, представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, законний представник потерпілого, цивільного позивача у кримінальному провадженні - про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника;

2) адвокати - про відомості, які становлять адвокатську таємницю;

3) нотаріуси - про відомості, які становлять нотаріальну таємницю;

4) медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя особи - про відомості, які становлять лікарську таємницю;

5) священнослужителі - про відомості, одержані ними на сповіді віруючих;

6) журналісти - про відомості, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації;

7) судді та присяжні - про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків кримінального провадження щодо прийняття суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, ухвали;

8) особи, які брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення в кримінальному провадженні, - про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з участю в укладенні та виконанні угоди про примирення;

9) особи, до яких застосовані заходи безпеки, - щодо дійсних даних про їх особи;

10) особи, які мають відомості про дійсні дані про осіб, до яких застосовані заходи безпеки, - щодо цих даних;

11) експерти - щодо роз'яснення наданих ними висновків.

3. Особи, передбачені пунктами 1-5 частини другої цієї статті, з приводу зазначених довірених відомостей можуть бути звільнені від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, що довірила їм ці відомості, у визначеному нею обсязі. Таке звільнення здійснюється у письмовій формі за підписом особи, що довірила зазначені відомості.

4. Не можуть без їх згоди бути допитані як свідки особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представництв - без згоди представника дипломатичної установи.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд перед допитом осіб, зазначених в абзаці першому цієї частини, зобов'язані роз'яснити їм право відмовитися давати показання.

Стаття 66. Права та обов'язки свідка

1. Свідок має право:

1) знати, у зв'язку з чим і в якому кримінальному провадженні він допитується;

2) користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями статті 50 цього Кодексу;

3) відмовитися давати показання щодо себе, близьких родичів та членів своєї сім'ї, що можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні ним, близькими родичами чи членами його сім'ї кримінального правопорушення, а також показання щодо відомостей, які згідно з положеннями статті 65 цього Кодексу не підлягають розголошенню;

4) давати показання рідною або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача;

5) користуватися нотатками і документами при даванні показань у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших відомостей, які йому важко тримати в пам'яті;

6) на відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для давання показань;

7) ознайомлюватися з протоколом допиту та заявляти клопотання про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, а також власноручно робити такі доповнення і зауваження;

8) заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом;

9) заявляти відвід перекладачу.

2. Свідок зобов'язаний:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду;

2) давати правдиві показання під час досудового розслідування та судового розгляду;

3) не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі свідку у зв'язку з виконанням його обов'язків.

3. Особа, яку залучають до проведення процесуальних дій під час досудового розслідування як понятого або яка стала очевидцем таких дій, зобов'язана на вимогу слідчого, прокурора не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії.

Стаття 67. Відповідальність свідка

1. За завідомо неправдиві показання слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду або за відмову від давання показань слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду, крім випадків, передбачених цим Кодексом, свідок несе кримінальну відповідальність.

2. За злісне ухилення від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду свідок несе відповідальність, встановлену законом.

Кримінальний кодекс України

Стаття 384. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу

1. Завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, завідомо неправдивий висновок експерта, спеціаліста, складені для надання або надані органу, що здійснює досудове розслідування, виконавче провадження, суду, Вищій раді правосуддя, тимчасовій слідчій чи спеціальній тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України, подання завідомо недостовірних або підроблених доказів, завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна, а також завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках, -

караються виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років.

2. Ті самі дії, поєднані з обвинуваченням у тяжкому чи особливо тяжкому злочині, або зі штучним створенням доказів обвинувачення чи захисту, а також вчинені з корисливих мотивів, -

караються виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Стаття 385. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків

1. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків у суді, Вищій раді правосуддя, Конституційному Суді України або під час провадження досудового розслідування, здійснення виконавчого провадження, розслідування тимчасовою слідчою комісією чи спеціальною тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України -

караються штрафом від п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності особа за відмову давати показання під час провадження досудового розслідування або в суді щодо себе, а також членів її сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Витяги правильні:

Слідчий в особливо важливих справах

1 відділу 1 управління досудового розслідування

Головного слідчого управління СБ України

старший лейтенант юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

4.2. Супровідний лист до запиту про міжнародну правову допомогу**ОФІЦІЙНИЙ БЛАНК**

Прим. ____

Начальнику Департаменту
міжнародно-правового
співробітництва
Офісу Генерального прокурора
Дмитру ПЕТРЕНКУ

Шановний пане Дмитре!

Направляємо запит про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxx від xx.xx.xxxx для погодження та скерування до компетентних органів Республіки Білорусь.

Додатки: запит про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні № xxxxxxxxxxxxxxxxxxx українською та російською мовами з додатками, у 2-х примірниках, всього на 94 арк.

З повагою
Начальник 1 відділу
1 управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
полковник юстиції

Віталій МУР

4.3. Запит про продовження строку виконання запиту про міжнародну правову допомогу

ОФІЦІЙНИЙ БЛАНК

Прим. ____

Прокурору другого відділу процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення, Департаменту протидії злочинам, вчиненим в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора Василю ЛІСНОМУ

Щодо виконання запиту про міжнародну правову допомогу

Шановний пане Василю!

Повідомляю, що на виконання запиту про міжнародну правову допомогу компетентного органу Французької Республіки у кримінальній справі № xxxxxxxxxxxx скеровано відповідні листи до слідчих підрозділів ГУ СБ України в Донецькій та Луганській областях, Департаментів захисту національної державності та військової контррозвідки СБ України.

Крім цього, в рамках кримінального провадження № xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx від xx.xx.xxxx за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 438, ч. 1 ст. 447, ч. 3 ст. 447, ч. 4 ст. 447, ч. 3 ст. 110, ч. 5 ст. 260 КК України, виконано наступне:

- в порядку ст.ст. 40-41 КПК України до оперативного підрозділу направлено доручення з метою встановлення повних установчих даних громадян Французької Республіки, незаконних збройних формувань, всіх наявних відомостей в мережі Інтернет, обставин вчинення злочинів, а також осіб, яким можуть бути відомі такі обставини;

- в порядку ст. 93 КПК України до Служби зовнішньої розвідки України, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, скеровано запити про отримання усієї наявної інформації щодо обставин участі громадян Французької Республіки у збройному конфлікті проти

України на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, та щодо зазначених в запиті незаконних збройних формувань.

Станом на хх.хх.хххх відповіді на вказані доручення і запити до Головного слідчого управління СБ України надійшли не в повному обсязі.

Враховуючи викладене, з метою надання вичерпної відповіді на запит компетентного органу Французької Республіки, прошу розглянути питання про продовження строку його виконання.

З повагою
Слідчий в ОВС 1 відділу
1 управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
капітан юстиції

Олег ПЕТРЕНКО

5. ГЛОСАРІЙ

КПК України, іншим чинним законодавством та міжнародними договорами України щодо міжнародної правової допомоги визначені основні терміни, які стосуються правової допомоги у кримінальному провадженні у вигляді виконання процесуальних дій, зокрема:

видача особи (екстрадиція) - видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку. Екстрадиція включає: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави (ст. 3 КПК України);

документ – це спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, що можуть бути використані як доказ факту чи обставин, які встановлюються під час кримінального провадження (ст. 99 КПК України);

досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, клопотання про закриття кримінального провадження (ст. 3 КПК України);

досудове слідство – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів (ст. 3 КПК України);

закон України про кримінальну відповідальність – законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність (Кримінальний кодекс України та закон України про кримінальні проступки) (ст. 3 КПК України);

запит (доручення, клопотання, прохання) про надання міжнародної правової допомоги – це оформлене згідно з вимогами відповідного чинного міжнародного договору офіційне письмове звернення компетентного органу, у якому на адресу іноземного уповноваженого (центрального) органу висловлено прохання про виконання конкретних процесуальних дій, необхідних для встановлення у кримінальному провадженні певних обставин або отримання речових доказів чи документів (ст. 548 КПК України, відповідні положення міжнародних договорів);

запитувана сторона – держава, до компетентного органу якої направляється запит (ст. 541 КПК України);

запитуюча сторона – держава, компетентний орган якої звертається із запитом, або міжнародна судова установа (ст. 541 КПК України);

компетентний орган – орган, що здійснює кримінальне провадження, який звертається із запитом або який забезпечує виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги (ст. 541 КПК України);

кримінальне провадження – досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (ст. 3 КПК України);

міжнародна правова допомога – проведення компетентними органами однієї держави процесуальних дій, виконання яких необхідне для досудового розслідування, судового розгляду або для виконання вироку,

ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою (ст. 541 КПК України);

перейняття кримінального провадження – здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом (ст. 541 КПК України);

прокурор – особа, яка обіймає посаду, передбачену статтею 15 Закону України «Про прокуратуру», та діє у межах своїх повноважень (ст. 3 КПК України);

речові докази – це матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення (ст. 98 КПК України);

слідчий – службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу Державного бюро розслідувань, органу Бюро економічної безпеки України, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень (ст. 3 КПК України);

слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому цим Кодексом, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному

провадженні, та у випадку, передбаченому статтею 247 цього Кодексу, - голова чи за його визначенням інший суддя відповідного апеляційного суду. Слідчий суддя (слідчі судді) у суді першої інстанції обирається зборами суддів зі складу суддів цього суду (ст. 3 КПК України);

сторони кримінального провадження – з боку обвинувачення: слідчий, дізнавач, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дізнання, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених цим Кодексом; з боку захисту: підозрюваний, особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники (ст. 3 КПК України);

тимчасова передача – передача за клопотанням компетентного органу однієї держави на певний строк особи, яка тримається під вартою або відбуває покарання у виді позбавлення волі на території іншої держави, для дачі показань у якості свідка або участі в інших процесуальних діях в іншому правовому статусі, окрім підозрюваного або обвинуваченого (ст. 565 КПК України, відповідні положення міжнародних договорів).

уповноважений (центральний) орган - орган, уповноважений від імені держави розглянути запит компетентного органу іншої держави або міжнародної судової установи і вжити заходів з метою його виконання чи направити до іншої держави запит компетентного органу про надання міжнародної правової допомоги (ст. 3 КПК України);

учасники кримінального провадження – сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, у тому числі викривач, свідок та його адвокат, понятий, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник (ст. 3 КПК України).

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012, № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 03.05.2023).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001, № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3885> (дата звернення: 03.05.2023).
3. Двосторонні міжнародні договори у сфері міжнародно-правового співробітництва: Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/m/4906> (дата звернення: 03.05.2023).
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах: Міжнародна конвенція від 20.04.1959, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text (дата звернення: 03.05.2023).
5. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах: Міжнародна конвенція від 22.01.1993, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text (дата звернення: 03.05.2023).
6. Інструкція про порядок приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою, на кордоні України та поза її межами: Наказ МВС від 02.07.2015, № 794 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0873-15#Text> (дата звернення: 03.05.2023).
7. Інструкція про порядок здійснення міжнародного співробітництва з питань взаємної правової допомоги, видачі правопорушників (екстрадиції), передачі (прийняття) засуджених осіб, виконання вироків та інших питань міжнародного судового співробітництва у кримінальному провадженні під час судового провадження: Наказ Міністерства юстиції України від 19.08.2019 № 2599/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-19#Text> (дата звернення: 03.05.2023).
8. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Міжнародна конвенція від 31.10.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення: 03.05.2023).
9. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах: Двосторонній міжнародний договір від 24.05.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_174#Text (дата звернення: 03.05.2023).

- 03.05.2023).
10. Статут міжнародної організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ: Міжнародна угода від 13.06.1956, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142#Text (дата звернення: 03.05.2023).
  11. Європейська конвенція про видачу правопорушників: Міжнародна конвенція від 13.12.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text (дата звернення: 03.05.2023).
  12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин: Міжнародна конвенція від 20.12.1988. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text (дата звернення: 03.05.2023).
  13. Тимофеев А.О., Когут А.А. Аналіз кримінального процесуального законодавства в аспекті оголошення особи в міжнародний розшук на стадії досудового розслідування / Тимофеев А.О., Когут А.А. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №7 С. 480-483. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2022/116.pdf (дата звернення: 03.05.2023).
  14. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження: Постанова КМУ від 19.11.2012, № 1104 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-%D0%BF#n19> (дата звернення: 03.05.2023).

Навчальне видання

Колектив авторів:

Тимофєєв Антон Олександрович
Членов Микола Володимирович

Дизайн обкладинки:

Тимофєєв Антон Олександрович

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ЗІ
ЗЛОЧИННІСТЮ**

Частина 1

Навчальний посібник

Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

61002, м. Харків, вул. Мироносицька, 71
ipuk@ssu.gov.ua, inst_sbu@nlu.edu.ua